

Muqeddəs Kitab

Injil 21-qisim

«Pétrus «1»»

© Muqeddes Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyghurche Kalam Terjimisi»

Injil 21-qisim

«Pétrus «1»»

(Rosul Pétrus yozgan birinchi mektup)

Kirish söz

Rosul Pétrus ushbu xetni kimga we néme meqset bilen yozgan?

Xetning bëshida u: «**Pontus, Galatiya, Kap adokiya, Asiya we Bitiniye ölkiliride tarqaq yashawatqan musapir bendilerge**» salam yollaydu. «**Tarqaq yashawatqan musapirlar**» («diaspora») dégen söz adette Asuriye we keyinki Babil impériyesi terepliridin sürgün bolghan, andin Pelestinge qaytmay tarilip ketken Yehudiy xelqini körsitidu. Biraq mushu yerde biz bu sözni köchme menide ishlatilgen, u barliq étiqadchilarni körsitidu, dep qaraymiz. Shundaq qarashimizning sewebliri töwendikidek: —

(1) 5:14de bu xette «**Silerge, yeni Mesihde bolghan hemminglarga amanliq-xatirjemlik yar bolghay!**» dep yézilidu. Bu xet peqet Yehudiy étiqadchi jamaetlergila yézilghan bolsa, bunda salam sözi muwapiq bolmaytti. «**Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya we Bitiniye**» dégen yerlerde Yehudiy we Yehudiy bolmighan ishengüchilerning ayrim-ayrim yighilishining hajiti yoq idi, chünki ikki guruppining ortaq tili, yeni ana tili grék tili idi.

(2) Pétrusning ikkinchi xétimu oxshashla bir guruppa kishilerge yézilghan bolup (1:1) u ulargha: «**Bizning Xudayimiz we Qutquzghuchimiz bolghan Eysa Mesihning heqqaniyliqi arqiliq biz bilen oxshash qimmetlik bir étiqadqa muyesser qilinghanlarga salam!**» dégen ortaq bir ibare bilen yazidu.

(3) Derweqe, xettiki bezi ibarilerni Yehudiy étiqadchilar yaxshiraq chüshinetti (mesilen, «**Siler bolsanglar, Xuda tallighan bir jemet, shahane bir kahinliq, pak-muqeddes bir el, shundaqla Özige alahide xas bolghan bir xelqtursiler**», 2:9). Lékin u oqurmenlarning ötmüshlirini tilgha alghanda, butpereslik turmushni ötküzgen Yehudiy emeslerge muwapiq söz qilidu, mesilen: —

«**Xudaning itaetmen perzentliri süpitide, ilgiriki ghapilliq chaghliringlardikidek hawayi-heweslerge bérilmenglar**» (1:14)

«(Xuda) **silerni qaranghuluqtin Özining tilsimat yoruqluqigha chaqirghan**» (2:9).

«**Burun siler bir xelq hésablanmaytinglar, lékin hazir Xudaning xelqisiler**» (2:10). Asasiy jehettin bunda sözler Yehudiy emes étiqadchilarga muwapiq kéletti.

«**Chünki künlirimizni yat étiqadsizlarning iradisige emel qilish bilen, yeni hertürlük buzuqchiliq-shehwaniyliq, neps-hewesler, haraqkeshlik, eysh-ishret, meyxorluq we yirginchlik butpereslikler** (yat ellikler) **ichide ötküzginimiz kupaye qilar**» (4:3) (mushu yerde u «biz» dep éytqini bilen Pétrus (Pétrus Yehudiy, elwette) «Menmu ötkende siler Yehudiy emeslerge oxshash gunahkar bolghanidim» dégendek. U özi butqa choqunghan emes, elwette («2Pét.» 3:15-16nimu körüng).

«Pétrus «1» »

(4) Xet Silvanus (qisqartilgan ismi «Silas») dégen ademning qoli arqiliq ewetilgen. Silvanus rosul Pawlusning seperdishini hem xizmetdishi bolghanidi we u Yehudiy emes bolushi mumkin (ismi Yehudiylarningkige oxshimaydu). Silvanusning ushbu xetni yetküzüshke mes'ul bolghanliqi belkim ushbu xetni qobul qilidighan jamaetlarning sap Yehudiy qérinashlardin emeslikini körsitishi mumkin.

(5) Pétrusning bu birinchi we ikkinchi xetliride rosul Pawlus («Yehudiy emeslerge ewetilgen rosul»)ning telimi ochuq tilgha élinidu, hetta neqil keltürüldü.

Emdi Pétrusning ikki xil qérindashlar (Yehudiy hem Yehudiy emesler)ni «tarqaq musapir» dégini köchme menide bolsa némini körsitidu? Shühbisizki, uning közde tutqini ularning mushu dunyada tarqaq musapir süpitide bolghanliqi, özlirining heqiqiy yurti bolghan jennettin yiraq turghanliqi idi.

Xet rosul Pétrusning «Asiya we Bitiniye»dikiler bilen bolghan munasiwitini körsitidu. Bir qiziq yeri shuki, rosullar Pawlus we Barnabas «Kichik Asiya»din ötkende, Pétrus tilgha alghan «Asiya we Bitiniye» dégen jaylarga yetkende «**Muqeddes Roh ularning Asiya ölkiside söz-kalamni jakarlashqa yol qoymighan**» («Ros.» 16:6-7) («Asiya ölkisi» Asiya we Bitiniyeni öz ichige alidu). Némishqa Xuda Pawlus we Barnabasqa «Asiya ölkiside söz-kalamni jakarlashqa» yol qoymighan? U alliqachan Özining bashqa bir xizmetkari, yeni Pétrusni del shu yerge ewetkenmidu?!

Xetning meqsetliri

Biz Rebbimiz tirilgendin keyin Galiliye kölining boyida Pétrus bilen qandaq sözleshkinini eslese, shu chaghda Reb üç qétim: «**Méning qoylirimni**» (démek, Manga egeshkenler) **béqip bergin**» dégen emrni uningha tapshurghan. Bu xette heqiqiy bir baqquchining Xudaning xelqige bolghan ichini aghritishliri, ularni righbetlendürüsh we aldanchiliqtin saqlashqa bolghan ghemxorluqi éniq körünidu. Xetni qobul qilghanlar túrlük qiyinchiliqlar we ziyankeshlerge ochrighachqa, del shundaq teselli we righbetke tolimu mohtaj idi.

Pétrusning bu xétide biz Mesihke egeshküchilerning bu dunyada — azab-oqubet, töhmetler, hökümet bilen bolghan alaqe, er-ayalliq we ailiwi munasiwetler, qullar bilen xojayinlarning munasiwiti, jamaette qérindashlarning özara munasiwitide özini qandaq tutush kéreklik toghrisidiki yolyorluqlari güzel addiy til bilen ipadilengen. Bularning hemmisini: «**jéninglarning qutquzulushi**» dégen bir sözge ixchamliyalaymiz (1:9). Bu ibaride muhimi bizning Mesihde gunahlimizning kechürüm qilinishi, shundaqla dozax otirlidin qutulushimiz közde tutulghan emes, belki ichki dunyayimizning túrlük sirtqi bulghashlardin sap saqlinish közde tutulghan; shundaq bolghanda, qelbimiz Xuda bilen zich alaqudin muyesser bolup, Uning üçün ish qilip we zéhnimizni ishlipti söz qilaydighan bolimiz; herbirimiz Rebning «méngip yürüwatqan rohiy ibadetxana»si (2:4-9), Uning qaytip kélishige teyyar turghuchisi bolimiz («2Pét.» 3:14). Pétrusning orma héytida öz yurtdashlirigha: «**Özünglarni bu burmilanghan dewrdin qutquzunglar!**» dégen dewet sözlirini körüng («Ros.» 2:40).

Pétrusning birinchi we ikkinchi xetliride insanning «jéni» yaki «ichki dunyasi»ning muhimliqi toghrisida tekitler bar (mesilen, «1Pét.» 1:9, 1:22, 2:11, 2:25, 4:19 («qoshumche söz»imizni körüng), «2Pét.» 1:2-8, 3:11-14ni körüng).

Mezmun: —

1. Salam (1-bab 1-, 2-ayetler)
2. Qimmatlik étiqad, heqiqiy hayot we shan-sherep (1-bab 3-12-ayetler)
3. Pak-muqaddeslikte yashash (1-bab 13-ayettin 2-bab 10-ayetkiche)
4. Étiqadchilarning mes'uliyetliri (2-bab 11-ayettin 4-babqiche)
5. Jamaetke bolghan jékileshler (5-bab 1-11-ayetler)
6. Axirqi salam (5-bab 12-14-ayetler).

.....

Pétrus «1»

«Rosul Pétrus yazgan birinchi mektup»

1 Eysa Mesihning rosuli bolghan menki Pétrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya we Bitiniye ölkiliride tarqaq yashawatqan musapir bendilerge salam. ² Siler XudaAtining aldin bilgini boyiche tallinip, Roh teripidin pak-muqeddes qilindinglar. Buningdin meqset, silerning Eysa Mesihning itaitide bolushunglar we qénining üstünglarga sépilishi üçündür. Méhirshep qet we xatirjemlik silerge hessilep ata qilinghay!

Hayatliq ümidi

³ Özining zor rehimdilliki bilen, Eysa Mesihning ölüm din tirilishi arqiliq bizni yéngidin tugdurup, ölmes ümidke nésiwe qilghan Rebbimiz Eysa Mesihning XudaAtisigha mubarek-medhiyiler oqulghay! ⁴ Démek, siler üçün chirimes, daghsiz we solmas miras ershlerde saqlanma qta. ⁵ Axir zamanda ashkarilinishqa teyyarlangan nijat üçün, siler étiqadinglar bilen Xudaning qudriti arqiliq qoghdalmaqtisiler. ⁶ Siler bu nijattin zor shadlinisiler — gerche hazir zörür tépilghanda silerning herxil sinaqlar tüpeylidin qisqa waqit azab-oqubet chékishinglar gha toghra kelsimu. ⁷ Altun hamam yoqilip kétidighan nerse bolsimu, sapliqi ot bilen sinilidu. Shuninggha oxshash altundin tolimu qimmatlik bolghan étiqadinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilen u Eysa Mesih qayta ashkarilanghan waqtida medhiye, shan-sherep we izzet-hörmet keltüridu..

1:1 «Eysa Mesihning rosuli bolghan menki Pétrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya we Bitiniye ölkiliride tarqaq yashawatqan musapir bendilerge salam» — «tarqaq musapirlar» toghruluq «Yaqup» tiki «kirish sözimizni körüng. «Tarqaq musapirlar» — Asuriyening we keyinki Babil impériyesidin bashlap, Israilning on ikki qebilisi dunyaning herqaysi bulung-puchqaqlirigha tarqilip ketkenidi. Pelestinge qaytip kelmey, chet yerlerde qalghan Yehudiylar «tarqaq musapirlar» (grék tilida «diaspora») dep atilatti. Lékin mushu yerde «tarqaq yashawatqan musapir bendiler» köchme menide ishli tilidu, shundaqla xette tilgha élinghan jaylarda turuwatqan barliq étiqadchilarni körsitidu, dep qaraymiz (2:10ni körüng).

— «Tarqaq yashawatqan musapir bendiler» bizningche: (1) étiqadchilar bu dunyada heqiqeten musapir salahiyitide yashaydu. Ular yurtimiz mushu yerde emes, jennette bolidu, dep bilidu; (2) étiqadchilar yer yüzidiki yurtlarning köpinchiside köp sanliqni teshkil qilmaydu, belki tarqaq «kichik bir pada»dek yashawatidu, dégeni körsitidu. «Kirish söz»imizni körlüng.

1:1 Yaq. 1:1.

1:2 «Siler XudaAtining aldin bilgini boyiche tallinip, Roh teripidin pak-muqeddes qilindinglar» — «Roh» mushu yerde Xudaning Muqeddes Rohini körsitidu. «Buningdin meqset, silerning Eysa Mesihning itaitide bolushunglar we qénining üstünglarga sépilishi üçündür» — «Eysa Mesihning qénining üstünglarga sépilishi»: — démek, Eysa Mesihning qéni «Tewrat dewri»diki qurbanliqlarning qénidek, ademning bedini üstige emes, belki étiqad qilghuchilarning wijdan-qelbige sépilidu, shuning bilen gunahli ridin pak bolidu («Yesh.» 52:15 we izahatini, «lbr.» 9:13, 12:24ni körüng).

1:2 Rim. 1:7; 1Kor. 1:3; Gal. 1:3; Ef. 1:2; 2Pét. 1:2; Yeh. 2.

1:3 Rim. 6:23; 1Kor. 15:20; 2Kor. 1:3; Ef. 1:3; Yaq. 1:18.

1:4 Kol. 1:5; 2Tim. 1:12.

1:6 Rim. 5:3; lbr. 10:37; 1Pét. 5:10; Yaq. 1:2.

1:7 «Altun hamam yoqilip kétidighan nerse bolsimu, sapliqi ot bilen sinilidu. Shuninggha oxshash altundin tolimu qimmatlik bolghan étiqadinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilen u Eysa Mesih qayta ashkarilanghan waqtida medhiye, shan-sherep we izzet-hörmet keltüridu» — oqurmenlerge ayanki, altunning sapliqi yaki heqiqiy ikenlik ot bilen ispatlinidu. Xuda étiqadimizning heqiqiy yaki heqiqiy emeslikini bilidu, elwette, lékin Özining shan-sheripi hemde bizni bu jehette xatirjem qilish üçün bizni herxil sinaqlargha uchritudu. Muellip mushu sinaqlar toghruluq éytqan bolsimu, ularning étiqadidin guman qilghan emes, eksiche 8-ayette ularning étiqadigha ishenchini bildürüp, derweqe heqiqiy, sap ikenlikni éniq körsitidu.

— «Étiqadinglar... medhiye, shan-sherep we izzet-hörmet keltüridu» — muellip mushu yerde bu «medhiye, shan-sherep we izzet-hörmet» kimgé bolidighanliqini ochuq körsetmeydu. Bizningche étiqadimiz sinilishi arqiliq «medhiye, shan-sherep we izzet-hörmet»ni hem Reb Özige hem bizlergimu keltüridu. Chünki étiqadimiz sinaqtin ötküzülse, bu Xudaning shapaiti hem küch-qudrigidinla bolidu, shundaqla buning arqiliq uning shapaiti hem qudriti roshen bolidu we Xudaning ulughluqigha ispat bolidu (5-ayetni körüng).

1:7 Yesh. 48:10; 1Kor. 3:13; Yaq. 1:3; 1Pét. 4:12.

⁸ Eysa Mesihni ilgiri körüp baqmighan bolsanglarmu, Uni söyüp keldinglar; we hazirmu Uni körmeyisiler, lékin Uningha yenila étiqat qilip qelbinglar ipadiligüsiz shan-sherepke tolghan xushalliq bilen yayraydu. ⁹ Shuning bilen siler étiqadninglarning nishani, yeni jéninglarning nijatigha muyeler boluwatisiler. ¹⁰ Silerge ata qilinghan bu méhir-shepquetni aldín éytqan ilgiriki peyghemberler bu nijat-qutquzulush toghrisida tepsiliy izdengen, uni chüshinishke tirishqanidi. ¹¹ Ularda bolghan Mesihning Rohi ulargha Mesih kelgüsida tartidighan azab-oqubetler we bulardin kéyinki kélidighan shan-sherepler toghrisida aldín'ala melumat béríp bésharet keltürginide, ular bu ishlarning qandaq yol bilen we qaysi zamanda yüz bérídighanliqi üstide izdengen. ¹² Shuning bilen ulargha bu ishlarni aldín éytishi ular özliri üçün emes, belki silerning xizmitinglarda bolghan, dep ayan qilinghan. Emdi бүгүнкү күнде bu ishlar ershtin ewetilgen Muqeddes Rohning küchi bilen silerge xush xewerni yetküzgüchiler arqiliq silerge jakarlandi. Hetta perishtilermu bu ishlarning tégi-tekini sepsélip chüshiniwélissha telpünmekte.

Pak yashanglar

¹³ Shunga, zéhinliringlarning bélini baghlap, özünglarni segek-salmaq tutunglar, ümidinglarni Eysa Mesih qayta körüngen künide silerge élip kélidighan bext-shapaetke pütünley baghlanglar. ¹⁴ Xudaning itaetmen perzentliri süpitide, ilgiriki ghapilliq chaghlinglardikidek hawayi-heweslerge bérilmenglar. ¹⁵ Eksiche, silerni chaqirghuchi pak-muqeddes bolghangha oxshash barliq yürüş-turushinglarda özünglarni pak-muqeddes tutunglar. ¹⁶ Chünki muqeddes yazmilarda: «Pak-muqeddes bolunglar, chünki Men pak-muqeddesturmen» dep xatirlengen.

¹⁷ Siler dua qilghininglarda kishilarning herbirining ish-herikitige qarap yüz-xatire qilmay So-raq Qilghuchini «Ata» dep chaqiridikensiler, undaqta bu dunyada musapir bolup yashawatqan waqtinglarni Uning qorqunchida ötküzünglar. ¹⁸ Chünki silerge melumki, siler ata-bowiliringlar teripidin silerge qaldurulghan ehmiyetsiz turmushning qulluqidin azad boldunglar. Bu, qimmitini haman yoqitidighan altun yaki kümüshtek nersilerning tölimi bilen bolghan emes, ¹⁹ belki qimmetlik qéni bilen, yeni kem-kütsiz we daghsiz qoza kebi Mesihning qimmetlik qénining be-

1:8 Yuh. 20:29.

1:9 «Shuning bilen siler étiqadninglarning nishani, yeni jéninglarning nijatigha muyeler boluwatisiler» — mushu ayettin éniq körgili boliduki, nijatning hazir netijisi hem méwisi bar hemde kelgüsida (5-ayette) Mesih qayta kelgende téximu mukemmellishidu (nijatning kelgüsidi bext-beriketliri bolsa gunahning herqandaq tesiridin azad bolush, yéngi tende bolushni öz ichige alidu). Mushu yerde «jéninglarning nijati» belkim ademning ichki dunyasini körsitidu, démek, ademning oy-pikir, héssiyatliri we mijezining gunahning tesiridin azad bolushini körsitidu.

1:10 Yar. 49:10; Dan. 2:44; Hag. 2:8; Zek. 6:12.

1:11 «Ularda bolghan Mesihning rohi ulargha Mesih kelgüsida tartidighan azab-oqubetler we bulardin kéyinki kélidighan shan-sherepler toghrisida aldín'ala melumat béríp bésharet keltürginide, ular bu ishlarning qandaq yol bilen we qaysi zamanda yüz bérídighanliqi üstide izdengen» — «qandaq yol bilen» dégenning bashqa birxil terjimisi «kimning wujudida». Bu ayettin shu roshenki, Mesih téxi dunyagha kelmigini bilen, Tewrattiki peyghemberlerning bésharet bérishi Uning Rohi arqiliq bolghan; Mesihning Rohi ularda tursimu, ularning Mesihning kimliki yaki toluq salahiyiti toghruluq xewiri müjmel yaki yoq déyerlik idi.

1:11 Zeb. 22:6; Yesh. 53:3; Dan. 9:24.

1:12 «Shuning bilen ulargha bu ishlarni aldín éytishi ular özliri üçün emes, belki silerning xizmitinglarda bolghan, dep ayan qilinghan» — «bu ishlar» dégenlik peyghemberler aldín'ala éytqan Mesihning ölümi (azab-oqubetliri) arqiliq bolghan barliq nijatliq ishlar, jümlidin «Muqeddes Rohning küchi bilen» xush xewerni yetküzüshni körsetse kérek.

1:12 Ros. 2:4; Ef. 3:10.

1:13 «Ümidinglarni Eysa Mesih qayta körüngen künide silerge élip kélidighan bext-shapaetke pütünley baghlanglar» — «pütünley baghlanglar» dégenning bashqa xil terjimisi: «axirghiche baghlanglar».

1:13 Luqa 12:35; Ef. 6:14.

1:15 Luqa 1:75.

1:16 Law. 11:44,45; 19:2; 20:7.

1:17 Qan. 10:17; 2Tar. 19:7; Ayup 34:19; Ros. 10:34; Rim. 2:11; Gal. 2:6; Ef. 6:9; Kol. 3:25.

1:18 «haman qimmitini yoqitidighan altun yaki kümüshtek nersiler» — grék tilida «haman chiriydighan altun yaki kümüshtek nersiler».

1:18 1Kor. 6:20; 7:23.

dilige keldi...²⁰ U derweqe dunya apiride qilinishtin ilgirila Xuda teripidin shu süpitide to-nulghan, hazir U zamanlarning mushu axirqi waqitlirida siler üçün bu dunyagha ewetilip ashkara qilindi...²¹ Siler Uning arqiliq Uni ölümdin tirildürüp, Uninggha shan-sherep bergen Xudagha étiqad qiliwatisiler. Xudaning shuni qilghini étiqadinglar we ümidinger Özige ba-ghlansun üçündür...

²² Siler heqiqetke itaet qilghanliqinglardin qelbinglarni paklap, qérindashlarni söyidighan saxtisiz méhir-muhebbetke kirishtinglar; shunga, bir-biringlarni chin qelbinglardin qizghin söyünglar...²³ Chünki siler yéngiwashtin tughuldunglar — bu chirip kétidighan uruq arqiliq emes, belki chirimas uruq, yeni Xudaning hayatiy küchke ige we menggü turidighan söz-kalami arqiliq boldi...²⁴ Chünki xuddi muqeddes yazmilarda yézilghinidek:

«Barliq et igiliri ot-chöptür, xalas,
Ularning barliq shan-sheripi daladiki gülge oxshash;
Ot-chöp solishidu, gül xazan bolidu,

²⁵ Biraq Rebning söz-kalami menggüge turidu!»

Silerge yetküzülgen xush xewerde jakarlanghan söz-kalam del shudur.

2¹ Shuning üçün siler barliq rezillik, barliq mekkarliq, saxtipezlik, hesetxorluq we hemme töhmetxorluqlarni tashlap,²⁻³ Rebning méhribanliqini tétip bilgenikensiler, xuddi yéngi tughulghan bowaqlardek bolup Xudaning söz-kalamidiki sap sütke teshna bolunglar. Buning bilen, siler nijatning kamalitige yétip ösisiler...

⁴ Emdi siler Uninggha, yeni ademler teripidin erzimes dep tashlinip, lékin Xuda teripidin tal-langhan we qedirlengen tirik tash Bolghuchining yénigha kélip,⁵ siler özünglarmu tirik tashlar süpitide bir rohiy ibadetxana qilinishqa, Eysa Mesih arqiliq Xudani xursen qilidighan rohiy

1:19 Ros. 20:28; Ibr. 9:12; Weh. 1:5.

1:20 «U zamanlarning mushu axirqi waqitlirida siler üçün bu dunyagha ewetilip ashkara qilindi» — «zamanlarning mushu axirqi waqitliri» dégenlik Eysa Mesihning birinchi qétim bu dunyagha kélisidind tartip, ikkinchi qétim kélisighiche bolghan waqit, yeni «Injil dewri»ni körsitidu.

1:20 Rim. 16:25; Ef. 1:9; 3:9; Kol. 1:26; 2Tim. 1:9; Tit. 1:2.

1:21 Ros. 2:33; Fil. 2:9.

1:22 Rim. 12:10; Ef. 4:3; Ibr. 13:1; 1Pét. 2:17.

1:23 «Chünki siler yéngiwashtin tughuldunglar — bu chirip kétidighan uruq arqiliq emes, belki chirimas uruq, yeni Xudaning hayatiy küchke ige we menggü turidighan söz-kalami arqiliq boldi» — mushu yerde «chirip kétidighan uruq» dégenning menisi belkim «haman ölüp kétidighan insanlar (chirip kétidighan et igiliri)»ni körsitishi mumkin — démek, héchkim étiqadchi bolghan ata-anisidin yaki melum millettin (mesilen, Yehudiylardin) tughulghanliqi bilen yéngi hayatqa érishmeydu. Her adem özi étiqad bilen «qayta (yéngidin) tughulushi» kérektür.

1:23 Yaq. 1:18; 1Yuha. 3:9.

1:24 Yesh. 40:6-8; 1Kor. 7:31; Yaq. 1:10; 4:14; 1Yuha. 2:17.

1:25 «Barliq et igiliri ot-chöptür, xalas, ularning barliq shan-sheripi daladiki gülge oxshash; ot-chöp solishidu, gül xazan bolidu, biraq Rebning söz-kalami menggüge turidu» — bu sözler «Yesh.» 40:6, 8 (LXX)tin neqil keltürülgen.

2:1 Mat. 18:3; Rim. 6:4; 1Kor. 14:20; Ef. 4:23; Kol. 3:8; Ibr. 12:1.

2:2-3 «Rebning méhribanliqini tétip bilgenikensiler» — «Zeb.» 34:8. «xuddi yéngi tughulghan bowaqlardek bolup Xudaning söz-kalamidiki sap sütke teshna bolunglar» — «Xudaning söz-kalamidiki sap süt» yaki «rohiy sap süt». «buning bilen, siler nijatning kamalitige yétip ösisiler» — «nijat» toghruluq «kirish söz» we «qoshumche söz»imizni körüng.

2:2-3 Zeb. 34:8

2:4 «Emdi siler Uninggha, yeni ademler teripidin erzimes dep tashlinip, lékin Xuda teripidin tallanghan we qedirlengen tirik tash Bolghuchining yénigha kélip...» — «tirik tash Bolghuchi» Eysa Mesihni körsitidu, elwette. U Xudaning salmaqchi bolghan ibadetxanisining tirik ul téshidur. Barliq étiqadchilar Uning üstige sélinip hemde Uning bilen baghlinip «Xudaning tirik, künmu-kün ösüwatqan (rohiy) ibadetxanisi» bolushqa qurulmaqta.

2:4 Ef. 2:20.

qurbanliklarni sunidighan muqeddes kahin qataridikiler bolushqa quruluwatisiler;»⁶ Chünki muqeddes yazmilarda mundaq déyilgen: —

«Mana, tallanghan, qedirlengen bürjek ul téshini Zionggha qoydum.
Uninggha étiqad qilghuchi herkim hergiz yerge qarap qalmaydu»..

⁷⁻⁸ Emdi étiqad qilghuchi bolghan silerge nisbeten tashning qediri bolidu. Lékin Uninggha étiqad qilmaydighanlarga nisbeten U muqeddes yazmilarda déyilginidek boldi: —

«Tamchilar erzimes dep tashliwetken bu tash,
Burjek ul téshi bolup tiklendi!»,
We: — «Bu tash kishilerge putlikashang tash,
Ademni yiqitidighan qoram tash bolidu».

Chünki mushundaq kishiler Xudaning söz-kalamigha itaet qilmasliqi tüpeylidin putliship yiqilidu; ularning bundaq bolushi aldin békitilgendur..

⁹ Lékin siler bolsanglar Xuda tallighan bir jemet, shahane bir kahinliq, pak-muqeddes bir el, shundaqla Özige alahide xas bolghan bir xelqsiler; buning meqsiti, silerni qarangghuluqtin Özining tilsimat yoruqluqigha chaqirghuchining peziletlerini namayan qilishinglardin ibaret..

¹⁰ Burun siler bir xelq hésablanmaytinglar, lékin hazir Xudaning xelqsiler; burun Xudaning rehim-shepquitiqe érishmigenidinglar, lékin hazir érishtinglar..

Xudaning sadiq xizmetkarliri bolunglar

¹¹ I söyümlüklirim, siler bu dunyagha musapir we méhmandursiler, silerdin ötünümenki, roh-qelbinglar bilen qarshilishidighan etliringlardiki neps-shehwetlerdin özüglarni yiraq tutunglar....¹² Yürüş-turushunglar étiqadsizlar arisida ésil-peziletlik bolsun. Mushundaq qilghanda, gerche ular silerge yamanliq qilghuchilar dep töhmet qilsimu, del töhmet qilghan

2:5 «siler özüglarmu tirik tashlar süpitide bir rohiy ibadetxana qilinishqa, Eysa Mesih arqiliq Xudani xursen qilidighan rohiy qurbanliklarni sunidighan muqeddes kahin qataridikiler bolushqa quruluwatisiler» — «rohiy qurbanliqlar» qoy-kalilardin emes, belki Xudagha sunghan rehmet-medhiyiler we xizmitidiki ishlar, shundaqla bashqilargha körsetken méhir-muhebbet, xeyr-saxawetlik ishlardin bolidu.

—«Muqeddes kahinliq qataridikiler» «Lawiylar»din bolghan kahinliq emes, yéngi ehdige baghlanghan rohiy kahinliq tüzümidin bolidu.

2:5 Rim. 12:1; Ibr. 3:6; 12:28; Weh. 1:6; 5:10.

2:6 «Mana, tallanghan, qedirlengen bürjek ul téshini Zionggha qoydum. Uninggha étiqad qilghuchi herkim hergiz yerge qarap qalmaydu» — «Yesh.» 28:16ni körüng. «Zion» — Qedimki Israilning paytexti, Yérusalémning yene bir atilishidur.

2:6 Yesh. 28:16.

2:7-8 «Emdi étiqad qilghuchi bolghan silerge nisbeten tashning qediri bolidu» — yaki, «Bu ul téshi étiqad qilghan silerge nisbeten qimmetliktur». «Tamchilar erzimes dep tashliwetken bu tash, burjek ul téshi bolup tiklendi!», we: — «Bu tash kishilerge putlikashang tash, ademni yiqitidighan qoram tash bolidu» — «Zeb.» 118:22, «Yesh.» 8:14.

2:7-8 Zeb. 118:22; Mat. 21:42; Ros. 4:11; Rim. 9:33; Yesh. 8:14.

2:9 «lékin siler bolsanglar Xuda tallighan bir jemet, shahane bir kahinliq, pak-muqeddes bir el, shundaqla Özige alahide xas bolghan bir xelqsiler; buning meqsiti, silerni qarangghuluqtin Özining tilsimat yoruqluqigha chaqirghuchining peziletlerini namayan qilishinglardin ibaret» — «Mis.» 19:5-6, 23:22 (LXX), «Yesh.» 43:20-21, «Mal.» 3:17ni körüng.

2:9 Mis. 19:5; Qan. 7:6; 14:2; 26:18; Ef. 1:14; Weh. 1:6; 5:10.

2:10 «Burun siler bir xelq hésablanmaytinglar, lékin hazir Xudaning xelqsiler; burun Xudaning rehim-shepquitiqe érishmigenidinglar, lékin hazir érishtinglar» — «Hosh.» 1:6-9, 2:23ni körüng.

2:10 Hosh. 2:1; 2:25; Rim. 9:26.

2:11 «silerdin ötünümenki, roh-qelbinglar bilen qarshilishidighan etliringlardiki neps-shehwetlerdin özüglarni yiraq tutunglar» — grék tilida «roh-qelb» mushu yerde «jan» bilen ipadiliduru.

—«Etliringlardiki (yaki peqet «etlerdiki») neps-shehwetler» — oqurmenlarning éside barki, Injilda «et» bolsa adette «gunahning qorali», yeni gunah etlirimizni qoral qilip u arqiliq bizni azduridighanliqi we bashquridighanliqini körsitidu. «Rimliqlargha»diki «kirish söz»ni körüng.

2:11 Rim. 13:14; Gal. 5:16.

ishlarda silerning yaxshi emellirlanglarga qarap, Xudaning ularni oyghitip yoqlaydigan künide uni ulughlishi mumkin...

¹³⁻¹⁴ Shunga Rebning hörmitide insanlar arisidiki herbir hakimiyetning tüzümige, meyli eng yuqiri menseptiki padishahqa bolsun yaki u teyinligen hoquqdarlarga bolsun boysununglar. Chünki bu hoquqdarlar padishah teripidin yaman ish qilghuchilarni jazagha tartish, yaxshi ish qilghuchilarni hörmetke sazawer qilish üçün teyinlengendur. ¹⁵ Chünki Xudaning iradisi shundaqki, yaxshi emellirlanglar bilen nadan ademlerning orunsiz shikayetlerini tuwaqlastur. ¹⁶ Siler erkin-azad bolghininglar bilen, bu erkinliklarning yamanliq qilishning bahanisi qiliwalmanglar, belki Xudaning quli süpitide bolup, ¹⁷ Barliq insanlarni hörmetlenglar, étiqadchi qérindashlirlanglarga méhir-muhebbet körsitinglar, Xudadin qorqunglar, padishahni hörmetlenglar...

Eysa Mesih sewr qilishning ülgisidur

¹⁸ Qullar, xojayinlirlanglarga toluq qorqunch bilen boysununglar — yalghuz méhriban we xush péil xojayinlarchila emes, belki térikkek xojayinlarchimu boysununglar. ¹⁹ Chünki eger birsi Xuda aldida pak wijdanliq bolush üçün naheq azab-oqubet chekse hemde bulargha sewr-taqet qilsa, bu Xudani xursen qilidu. ²⁰ Chünki eger siler gunah ötküzüp, tégishlik urulghininglarda, uninggha berdashliq bersenglar, buning maxtanghudek némisi bar! Lékin yaxshi ishlarni qilip azab-oqubet cheksenglar hemde uninggha berdashliq bersenglar, u Xudani xur-

2:12 «Yürüş-turushunglar étiqadsizlar arisida ésil-peziletlik bolsun» — «étiqadsizlar» mushu yerde «yat ellikler» yaki «yat eller» dégen söz bilen ipadilidu. Adette bu söz «Yehudiy bolmighan eller»ni körsitidu, lékin mushu yerde köchme menide ishlitilidu. «Mushundaq qilghanda, gerche ular silerge yamanliq qilghuchilar dep töhmet qilsimu, del töhmet qilghan ishlarda silerning yaxshi emellirlanglarga qarap, Xudaning ularni oyghitip yoqlaydigan künide uni ulughlishi mumkin» — «Xudaning oyghitip yoqlaydighan küni» dégenlik grék tilida «yoqlash küni» dégen söz bilen ipadilidu. Xudaning ademni «yoqlighanda» ikki xil netijining biri bolidu: (1) bext-beriket, Xuda shapaitini alahide körsitip, insanni towa qilishqa oyghitidu; (2) Xuda ademning gunahlarini jazalaydu.

—Mushu yerdiki netije yaxshi bolghachqa, «oyghitip yoqlash» dep terjime qilduq.-

2:12 Mat. 5:16; Luqa 1:68; 19:44; Rim. 12:17; 2Kor. 8:21; Fil. 2:15; Tit. 2:8; 1Pét. 3:16.

2:13-14 Rim. 13:1; Tit. 3:1.

2:15 Tit. 2:8.

2:16 «Siler erkin-azad bolghininglar bilen,...» — bizningche, shübhisizki, rosul Pétrus mushu yerde Reb Eysaning «Mat.» 17:24-27de öziğe éytqan sözlirini eslitidu. «Qoshumche söz»imizni körüng. «bu erkinliklarni yamanliq qilishning bahanisi qiliwalmanglar» — grék tilida «bu erkinliklarni yamanliq qilishning niqabi qiliwalmanglar». «belki Xudaning quli süpitide bolup...» — «Xudaning quli» toghrisida: — oqurmenlerge éniqki, Tewrat-injil boyiche Xudaning qulluqida bolush ademning toluq erkinliki, öz ixtiyarliqi bilen bolmisa «Xudaning qulluqida bolush» hésablanmaydu. Xudaning qulluqida bolush insanlarga nisbeten ulugh imtiyazdin ibarettur. Chünki Mesih köp yerlerde «Perwerdigarning quli» dep atilidu (mesilen, «Yesh.» 42:1de we bashqa köp yerlerde). Tewrat, Yeshaya peyghemberning kitabidiki «Perwerdigarning quli» toghruluq bésharetleri körüng).

2:16 Yuh. 8:32; Rim. 6:18; Gal. 5:1.

2:17 «Xudadin qorqunglar, padishahni hörmetlenglar» — Xudaning qorqunchi bolmisa hökümdarlarni hörmetlesh peqet insanlardin qorqush bolidu, xalas. Mesilen, rosul Pétrusning «Ros.» 4:19de xatirilengen sözlirini körüng.

2:17 Mat. 22:21; Rim. 12:10; Ef. 4:3; Ibr. 13:1; 1Pét. 1:22; 5:5.

2:18 «Qullar, xojayinlirlanglarga toluq qorqunch bilen boysununglar» — «qullar» dégen söz mushu yerde hem qullarni hem öy xizmetkarlarini öz ichige alidu.

—«toluq qorqunch bilen boysununglar» — «toluq qorqunch bilen» dégen sözler grék tilida «barliq qorqunch bilen» dégen bilen ipdilidu. Menisi shübhisizki, qullarning xojayinlarini hörmetleshide Xudadin qorqushning türktisi bolushi kérek. Mesilen, «Kol.» 3:22 we «Ef.» 6:5-7ni körüng.

2:18 Ef. 6:5; Kol. 3:22; 1Tim. 6:1; Tit. 2:9.

2:19 «eger birsi Xuda aldida pak wijdanliq bolush üçün naheq azab-oqubet chekse...» — buning ikki menisi bolushi mumkin: — (1) bu adem wijdanl arqiliq melum bir ishning Xudaning iradisi ikenlikini bilip, bu yaxshi ishqa emel qilidu, lékin xojayini yaxshi qilghinini chüshenmeyla uni jazalaydu; qul bu naheqlikke sewr-taqet qilidu; (2) qul-xizmetkar xizmitini yaxshi, puxta qilsimu, xojayin beribir uninggha qopal muamile qilidu.

—Qul-xizmetkar qorqunchtin emes, belki Xudani xursen qilish üçün, Hemmige Qadirning Özi bu yaman ishlargha Öz yaxshi meqssetliri bilen yol qoyghanliqigha iman keltürüp, bu yaman muamilige sewr-taqet qilip chidap, xojayinini kechüriwétidu.

2:19 Mat. 5:10.

sen qilidu.²¹ Chunki siler del shuninggah chaqirildinglar. Chunki Mesihmu siler üçhün azab-oqubet chékip, silerni Özining izidin mangsun dep, silerge ülgé qaldurdi;²² «U gunah sadir qilip baqmighan, Uning aghzidin héchqandaq aldamchiliq-yalghanchiliqmu tépilmaz»..²³ U haqaretlenginide, til qayturmaytti. Azab-oqubet chekkende, U héch tehdit salmaytti; eksiche, Özini adil höküm chiqarghuchining qollirigha tapshuratti..²⁴ U Özï bizning gunahqa nisbeten ölüp, heqqaniyliqqa nisbeten yashishimiz üçhün yaghach tüwrükte gunahlimizni zimmisige aldi; siler Uning yariliri bilen shipa taptinglar..²⁵ Chunki burun siler qoylardek yoldin ézip ketken-siler, lékin hazir jéninglarning padichisi hem yétekchisining yénigha qaytip keldinglar..

Er-ayalliq munasiwet

3¹⁻² Shuninggah oxshash, i ayallar, siler erliringlarga boysununglar. Shundaq qilsanglar, hetta söz-kalamgha itaet qilmaydighan erler bolsa, öz ayalining bu pezilitidin tesirlinip, ixlasmelik bilen ötküzgen pak yürüş-turushinglarga qarap, gep-sözsizla qayil qilinidu..³ Güzellikinglar sirtqi körünüshtin, yeni alahide öriüwalghan chéchinglar we taqighan altun zibu-zinnetlerdin yaki ésil kiyimlerden bolmisun..⁴ belki «qelbinglardiki özünglar», yeni mömin we tinch rohtin bolghan chirimas güzelliكتin bolsun; bundaq güzellik Xudaning aldida intayin qimmetliktur..⁵ Chunki burunqi chaghlarda, Xudagha ümidini baghligghan ixlasmelik ayallar del mushundaq güzellik bilen özlirini zinnetlep, erlirige itaet qilatti..⁶ Del mushundaq yolda Sarah Ibrahimni «ghojam» dep atap, uning sözlirige boysunatti. Siler héchqandaq weswesilerdin qorqmay ishlarni durus qilsanglar, silermu Sarahning perzentliri bolghan bolisiler..

2:20 1Pét. 3:14; 4:14.

2:21 Yuh. 13:15; Fil. 2:5; 1Yuha. 2:6.

2:22 «U gunah sadir qilip baqmighan, Uning aghzidin héchqandaq aldamchiliq-yalghanchiliqmu tépilmaz» — bu sözler «Yesh.» 53:9din élinghan.

2:22 Yesh. 53:9; 2Kor. 5:21; 1Yuha. 3:5.

2:23 «U haqaretlenginide, til qayturmaytti. Azab-oqubet chekkende, U héch tehdit salmaytti; eksiche, Özini adil höküm chiqarghuchining qollirigha tapshuratti» — Pétrusning bu sözide «Yesh.» 53:7diki bésharet közde tutulidu.

2:23 Mat. 27:39; Yuh. 8:48,49.

2:24 «U Özï bizning gunahqa nisbeten ölüp, heqqaniyliqqa nisbeten yashishimiz üçhün yaghach tüwrükte gunahlimizni zimmisige aldi; siler uning yariliri bilen shipa taptinglar» — «yaghach tüwrükte» (grék tilida «derexete»), «krést»ni körsitidu, elwette. Mushu yerde tilgha élinghan «derex» éren baghchisi otturisidiki ikki derexni, shundaqla Tewrattiki köp bashqa yerlede déyilgen «derex» toghrisidiki témini oqurmenlarning ésigé keltüridu (mesilen, «Mis.» 15:23-26, «Qan.» 21:22-23, «Pend.» 3:18, 11:30 qatarliqlar).

2:24 Yesh. 53:4; Mat. 8:17; Rim. 6:11.

2:25 «Chunki burun siler qoylardek yoldin ézip ketkensiler...» — grék tilida «kétiwattatisiler». «Yesh.» 6:53ni körüng. «lékin hazir jéninglarning padichisi hem yétekchisining yénigha qaytip keldinglar» — «jéninglarning padichisi hem (qoghdaydighan) yétekchisi» Reb Eysa Mesih, elwette.

2:25 Yesh. 53:6; Ez. 34:6; Luqa 15:4.

3:1-2 Yar. 3:16; 1Kor. 14:34; Ef. 5:22; Kol. 3:18; Tit. 2:5.

3:3 1Tim. 2:9; Tit. 2:3.

3:4 «belki «qelbinglardiki özünglar», yeni mömin we tinch rohtin bolghan chirimas güzelliكتin bolsun» — «qelbinglardiki özünglar» grék tilida «qelbdiki ichki insan» dégen söz bilen bildürülidu.

3:5 «Xudagha ümidini baghligghan ixlasmelik ayallar» — «ixlasmelik» mushu yerde «muqeddes» bilen ipadilinidu.

3:6 «Siler héchqandaq weswesilerdin qorqmay ishlarni durus qilsanglar, silermu Sarahning perzentliri bolghan bolisiler» — «héchqandaq weswesilerdin qorqmay ishlarni durus qilsanglar» dégenlikte tekitleydighan ish belkim, ayallar öz yoldashlirini hörmetlishi bilen teng ulardin héchqandaq qorqmasliqi, belki Xudadinla qorqup, ixlasmelik bolushi kérek. Démek, ayallarning durus ishlarni qilishning türtkisi erliridin qorqush emes, belki Xudagha ixlasmelik bolushtin ibaret bolushi kérek.

3:6 Yar. 18:12.

⁷ Shuninggha oxshash, ey erler, silermu ayalliringlar bilan turushta, ularni ayal kishiler bizdin ajiz bendiler dep bilip ularni chüshinip yétinglar; siler ular bilan Xuda shapaet qilghan hayatqa ortaq mirasxor bolup, ularni hörmet qilinglar. Shundaq qilsanglar, dualiringlar tosalghugha uchrimaydu...

Heqqaniqliq üçün azab chékish

⁸ Axirida, hemminglar bir niyet bir meqsette, bir-biringlarga hemderd bolup, bir-biringlarni qérindashlarche söyünglar, ich-baghri yumshaq we kemter bolunglar...⁹ Yamanliqqa yamanliq, ahanetke ahanet bilen emes, eksiche, bext tileshtan jawab qayturunglar. Chünki siler del bu ishqa chaqirilghansiler; shuning bilen özünglar bextke mirasxor bolisiler...¹⁰ Chünki muqeddes yazmilarda yézilghinidek: —

«Kimki hayatni söyüp, yaxshi kün körgüchi bolay dése,
Tilini yamanliqtin tartsun,
Lewliri mekharliqtin néri bolsun;

¹¹ Yamanliqtin özini tartip,

Güzel emellerni qilip yürsun;

Aman-xatirjemlikni izdep, uni qoghlap yürsun...

¹² Chünki Perwerdigarning közi heqqaniylarning üstide turidu,

Uning quliqu ularning iltijalirigha ochuq turidu;

Lékin Perwerdigarning yüzi rezillik yürgüzgüchilerge qarshi turidu»...

¹³ Eger siler daim yaxshi ishlarni qilishqa intilsenglar, kim silerge yamanliq qilar?...¹⁴ Lékin hetta heqqaniqliq yolida azab-oqubet cheksenglarmu, oxshashla bextliksiler! Lékin ularning wehimisidin qorqmanglar we alaqzade bolmanglar;...¹⁵ belki qelbinglarda Reb Mesihni hemmidin üstün dep bilinglar; silerde bolghan ümidning sewebini sorighanlarga mömin-mulayimliq we ixlasliq bilen jawab bérishke hemishe teyyar turunglar...¹⁶ Herdaim wijda-

3:7 «Shuninggha oxshash, ey erler, silermu ayalliringlar bilan turushta, ularni ayal kishiler bizdin ajiz bendiler dep bilip ularni chüshinip yétinglar» — «ajiz bende» grék tilida «ajiz qacha-qucha» dégen söz bilen ipadiliniidu. Rosul Pétrusning mushu yerde hem erler hem ayallarmu Xudaning xizmitide bolghan qorallar yaki eswablari ikenlikini tekitlimekchi. Mushu yerde «chüshinip yétish» grék tilida «bilish» bilen ipadiliniidu. «Yar.» 4:1 we izahatini körüng. Bu ibare urning ayalingning öz jinsiy muhebbitide bolghan mohtajliqini untumasliqini öz ichige alidu. «siler ular bilan Xuda shapaet qilghan hayatqa ortaq mirasxor bolup, ularni hörmet qilinglar» — «Xuda shapaet qilghan hayatqa mirasxor» — grék tilida «hayatning shapaetige mirasxor»...

3:7 Ef. 5:25-33; Kol. 3:19.

3:8 «...ich-baghri yumshaq we kemter bolunglar» — yaki «... ich-baghri yumshaq we edeplik bolunglar».

3:8 Rim. 12:16; 15:5; 1Kor. 1:10; Fil. 2:2; 3:16.

3:9 Law. 19:18; Pend. 20:22; 24:29; Mat. 5:39; 25:34; Rim. 12:17; 1Kor. 6:7; 1Tés. 5:15; 1Tim. 4:8.

3:10 Zeb. 34:12-16; Yaq. 1:26

3:11 «aman-xatirjemlikni izdep,...» — yaki «hemmeylen bilen inaq ötüshke tiriship,...».

3:11 Zeb. 37:27; Yesh. 1:16; 3Yuha. 11.

3:12 «...Chünki Perwerdigarning közi heqqaniylarning üstide turidu, Uning quliqu ularning iltijalirigha ochuq turidu; lékin Perwerdigarning yüzi rezillik yürgüzgüchilerge qarshi turidu» — (10-12-ayet) «Zeb.» 34:12-16.

3:12 Zeb. 34:12-16

3:13 «Eger siler daim yaxshi ishlarni qilishqa intilsenglar,...» — bezi kona köchürmilerde «eger siler yaxshi qilghuchilarni ülgé qilsanglar,...» déyilidu.

3:14 «Lékin ularning wehimisidin qorqmanglar we alaqzade bolmanglar,...» — «Yesh.» 8:12.

3:14 Yesh. 8:12-13; Yer. 1:8; Mat. 5:10; 1Pét. 2:20; 4:14.

3:15 «belki qelbinglarda Reb Mesihni hemmidin üstün dep bilinglar» — bu sözler «Yesh.» 8:13de tépilidu. «Reb Mesihni hemmidin üstün dep bilinglar» grék tilida «rebnini muqeddes qilip» dégen söz bilen ipadiliniidu. Mushu ayette «muqeddes» dégen söz «pak» dégen adettiki menide ishlihlimey, belki Rebning hemme bashqa zatlaridin pütünley bashqiche, pütünley üstün ikenlikini bildüridu. «silerde bolghan ümidning sewebini sorighanlar» — «ümid» — menggülik hayatqa baghlihan, elwette. «silerde bolghan ümidning sewebini sorighanlarga mömin-mulayimliq we ixlasliq bilen jawab bérishke hemishe teyyar turunglar» — «ixlasliq bilen» grék tilida «qorquch bilen» dégen söz bilen ipadiliniidu.

—Bizningche bu qorquch: (1) Xudadin bolidu — démek, men jawab berginimde ademning chirayidin yaki uni renjitishtin qorqmaymen, belki peqet Xudadin qorqimen, we (2) jawabimning birer jayining heqiqettin ézip kétishidin, gépimining xataliq yeri bolup qélishtidin qorqushmu bar.

3:15 Ayup 1:21; Zeb. 119:46; Ros. 4:8.

ninglarni pak tutunglar; shuning bilan silerge «yamanliq qilghuchilar» dep töhmet qilghanlar silerning Mesihde bolghan peziletlik yürüş-turushunglarni körüp, özliri qilghan töhmetlerdin xijil bolsun.¹⁷ Chünki Xudaning iradisi shundaq bolsa, yaxshiliq qilghininglar üçhün azab-oqubet cheksenglar, bu yaman ish qilghininglar tüpeylidin azab-oqubet chekkiniglardin ewzel, elwette.¹⁸ Chünki Mesih bizni Xuda bilen yarashturush üçhün, yeni Heqqaniy Bolghuchi heqqaniy emeslerni dep, birla qétimlik azab-oqubet chekti; gerche U ten jehette öltürülgen bolsimu, lékin rohta janlandurildi.¹⁹ shuning bilan U solap qoyulghan rohlarning yénigha mushu rohiy hayatliqi bilen béríp, Özining bu ghelibisini jakarlidi...²⁰ solap qoyulghan bu rohlar burunqi zamanda, yeni Nuh peyghemberning künliride, kéme yasiliwatqan mezigilde Xuda sewrchanliq bilen kishilerning towa qilishini kütkinide, Uninggha itaetsizlik qildi. Peqet shu kémige kirgen birqanchisi, yeni jemiy sekkiz jan su arqiliq qutquzildi.²¹ Mana bu «sugha chömlüdürüş»ning béshariti bolghan. Emdi chömlüdürüş — bedenning kirdin tazilinishi emes, belki ademning pak wijdan bilen Eysa Mesihning tirildürülüşini arqiliq Xudadin tiligen telipi — bizni hazir qutquzuwatidu.²² (Mesih tirilip ershke chiqip, perishtiler, barliq rohiy hoquqdarlar we küchlükler Uninggha bosundurildi we u Xudaning ong yénida turmaqta)...

Xuda yolida yashash

4¹ Emdi Mesih ténide azab-oqubet chekkeniken, silermu shundaq irade bilen özünglarni qorallandurunglar. (chünki Xuda yolida öz ténide azab-oqubet chekken kishi gunahtin qol üzgen bolidu;² undaq kishi ténide qalghan hayatini yene insaniy neps-heweslerge bérilish bilen emes, belki Xudaning iradisige muwapiq ötküzidu).³ Chünki künlirimizni yat ellik étiqadsizlarning iradisige emel qilish bilen, yeni hertürlük buzuqchiliq-shehwaniylik, neps-hewesler, haraqkeshlik, eysh-ishret, meyxorluq we yirginchlik butpereslikler ichide

3:16 Tit. 2:8; 1Pét. 2:12,15.

3:18 «yeni Heqqaniy Bolghuchi heqqaniy emeslerni dep, birla qétimlik azab-oqubet chekti» — «Heqqaniy Bolghuchi» Mesihni körsitidu, elwette. «gerche U ten jehette öltürülgen bolsimu, lékin rohta janlandurildi» — bu ajayib heqiqet toghruluq «qoshumche söz»imizde toxtilimiz.

3:18 Rim. 5:6; Ibr. 9:15,28.

3:19 «shuning bilan U solap qoyulghan rohlarning yénigha mushu rohiy hayatliqi bilen béríp, Özining bu ghelibisini jakarlidi» — «mushu rohiy hayatliq bilen béríp...» grék tilida «uningda béríp...» bilen ipadiliniidu. Eyni grékche tékistte uning némini jakarligini éniq déyilmigen. Biz «Özining ghelibisi»ni qoshup yazduq. Chünki uyghur tilida «jakarlash» dégen péilning melum bir toldurghuchisi bolushi kérek, shuningdek Mesih ulargha uqturghan xewerning mezmuni choqum Özining bayatin ada qilghan ulugh qurbanliqi bilen munasiwiti bolushi lazim.

3:19 1Pét. 4:6.

3:20 «...solap qoyulghan bu rohlar burunqi zamanda, yeni Nuh peyghemberning künliride, kéme yasiliwatqan mezigilde Xuda sewrchanliq bilen kishilerning towa qilishini kütkinide, Uninggha itaetsizlik qildi. Peqet shu kémige kirgen birqanchisi, yeni jemiy sekkiz jan su arqiliq qutquzildi» — «solap qoyulghan bu rohlar» toghrisida alimlarning ikki xil qarishi bar: (1) ular Nuh peyghemberning dewride qiz-ayallargha neps-shehwet qilghan perishtilerni körsitidu («Yar.» 6:1-6ni we izahatni, «2Pét.» 2:4-5, «Yeh.» 6-8ni köring); (2) Nuh peyghember dewridiki Xudaning sözige kirmigen, rehimini ret qilip topanda ölgen itaetsiz ademlerning insaniy rohlirini körsitidu.

—«Qoshumche söz»imizde bu ikki pikir we toluq aytetning menisi üstide toxtilimiz.

3:20 Yar. 6:3,14; 8:18; Mat. 24:37; Luqa 17:26; Rim. 2:4; 2Pét. 2:5.

3:21 «Mana bu «sugha chömlüdürüş»ning béshariti bolghan. Emdi chömlüdürüş — bedenning kirdin tazilinishi emes, belki ademning pak wijdan bilen Eysa Mesihning tirildürülüşini arqiliq Xudadin tiligen telipi — bizni hazir qutquzuwatidu» — «ademning pak wijdanining ... Xudadin tiligen telipi» dégenning bashqa birxil terjimisi «ademning pak wijdan üçhün... Xudadin tiligen telipi». Bu ikki terjime, shundaqla bu muhim ayet oghruluq «qoshumche söz»imizde toxtilimiz.

3:21 Ros. 2:38-39; Ef. 5:26; Kol.2:11-13

3:22 Ef. 1:20.

4:1 Rim. 6:7; Ibr. 12:1.

4:2 Rim. 14:7; 2Kor. 5:15; Gal. 2:20; Ef. 4:24; 1Tés. 5:10; Ibr. 9:14.

ötküzginimiz emdi kupaye qilar!... ⁴ Bu ishlarda ular silerning ulargha hemrah bolup shundaq iplasliqqa yügürmigenliklarga ejeblinip, silerni haqaretlimekte. ⁵ Ular hamam tiriklerni we ölgenlerni soraq qilishqa teyyar Turghuchigha hésab bermey qalmaydu... ⁶ Shunga del shu sewebtin, ölgenler ette yashawatqan insanlar soraq qilinidighandek soraq qilinip, Xudagha nisbeten rohta yashisun dep, ularghimu xush xewer yetküzülgen....

Xudaning sadiq xizmetchisi

⁷ Emdi barliq ishlarning axirlashidighan küni yéqinlashmaqta; shunga, salmaq bolunglar we dua qilishqa segek turunglar. ⁸ Lékin hemmidin muhimi, bir-biringlarga qizghin méhir-muhabbet turuwéringlar. Chünki «méhir-muhabbet nurghunlighan gunahlarni yapar»... ⁹ Bir-biringlardin aghrinmay özara méhmandost bolunglar. ¹⁰ Xuda teripidin herbiringlarga ata qilinghan iltipatqa binaen, uning hertereplik méhri-shepquitini kishilerge yetküzidighan yaxshi ghojidarlar süpitide, bu iltipat bilen bir-biringlarga xizmet qilinglar. ¹¹ Kim söz qilsa, u Xudaning kalam-bésharetlinini yetküzgüchi süpitide sözlisun. Kim bashqilargha xizmet qilsa, u Xuda ata qilghan küch-qudriti bilen xizmet qilsun. Shundaq bolghanda, Xuda hemme ishta Eysa Mesih arqiliq ulughlinidu. Barliq shan-sherep we küch-qudret Uninggha ebedil'ebedigiche mensuptur, amin!..

Étiqadchilarning azab-oqubetke sewr qilishi

¹² Söyümlüklirim, otluq sinaqning béshinglarga chüshkenlikige qarap, ajayib ishqa yoluqup qalдим, dep heyran qalmanglar. ¹³ Belki, Mesihning azab-oqubetlirige qandaq ortaqlar bolghan bolsanglar, siler shundaq shadlininglar. Shuning bilen Uning shan-sheripi ayan qilinghinida, silermu yayrap shadlinisiler. ¹⁴ Siler Mesihning nami tüpeylidin haqaretke uchrisinglar, bextlik bolisiler! Chünki shan-sherepning Rohi, yeni Xudaning Rohi wujudunglarga chüshken bo-

4:3 «Chünki künlirimizni yat ellik étiqadsizlarning iradisige emel qilish bilen...» — «yat ellik étiqadsizlar» grék tilida «yat ellikler» yaki «taipiler» dégen birla söz bilen ipadiliniidu. Injil dewri kelgüche Yehudiylardin bashqa pütkül dunyadikiler («yat eller») dégüdek butperes idi; shunga mushu yerde Pétrus bu ibare bilen «butperes kapirlar»ni körsitidu. Pétrusning bu xétining eslidiki oqurmenliri, shübhisizki, mushundaq ademlerdin idi. «hertürlik buzuqchiliq-shehwaniyliq, neps-hewesler, haraqeshlik, eysh-ishret, meyxorluq we yirginchlik butpereslikler ichide ötküzginimiz emdi kupaye qilar!» — «kupaye qilar!» — Bu intayin kinayilik, hejwiyl gey, elwette.

4:3 Ef. 4:17.

4:5 «ular hamam hem tiriklerni we ölgenlerni soraq qilishqa teyyar Turghuchigha hésab bermey qalmaydu» — «soraq qilishqa teyyar Turghuchi» Mesihni körsitidu.

4:6 «Shunga del shu sewebtin, ölgenler ette yashawatqan insanlar soraq qilinidighandek soraq qilinip, Xudagha nisbeten rohta yashisun dep, ularghimu xush xewer yetküzülgen» — «xush xewer» — Muqeddes Kitabta Mesihning ölümi we tirilishidin bolghan nijat toghruluq, elwette.

—Bu ayet toghruluq nurghun pikirler bar. «Qoshumche söz»imizde bularni bayan qilimiz.

4:6 Yuh. 5:25; 1Pét. 3:19.

4:7 Luqa 21:34; 1Yuha. 2:18.

4:8 «méhir-muhabbet nurghunlighan gunahlarni yapar» — bu sözler Tewrattiki Sulaymanning «pend-nesihetler»i din, «Pend.» 10:12din élinghan. Menisi, shübhisizki, hem bashqilarning gunahlirini kechürüm qilish hem mumkin bolsa bashqilargha yaymasliqni öz ichige alidu.

4:8 Pend. 10:12.

4:9 Rim. 12:13; Fil. 2:14; Ibr. 13:2.

4:10 Pend. 3:28; Rim. 12:6; 2Kor. 8:11.

4:11 «Kim söz qilsa, u Xudaning kalam-bésharetlinini yetküzgüchi süpitide sözlisun» — «söz qilish» mushu yerde, shübhisizki, jamaette sözlesh, bolupmu telim bérishni körsitishi mumkin.

4:11 Yer. 23:22.

4:12 Yer. 48:10; 1Kor. 3:13; 1Pét. 1:7.

4:13 «Shuning bilen Uning shan-sheripi ayan qilinghinida, silermu yayrap shadlinisiler» — «Uning shan-sheripi ayan qilinghinida»: — démek, Mesih qayta kelginide.

lidu...¹⁵ Aranglardin birining azab-oqubet chékishi hergizmu qatil, oghri, rezil yaki chépilghaq bolush sewebidin bolmisun. ¹⁶ Biraq chekken azab-oqubiti «Mesihiy» dep atalghanliqi sewebidin bolsa, u buningdin nomus qilmisun; eksiche, mushu nam bilen atalghanliqi üçün Xudagha medhiye oqusun. ¹⁷ Chünki soraqning bashlinidighan waqti-saiti keldi; soraq aldi bilen Xudaning öyidikiliridin bashlinidu; we eger biz bilen bashlansa, u halda Xudaning xush xewirige qulaq salmighanlarning aqiwiti néme bolar? ¹⁸ Del muqeddes yazmilarda yézilghinidek: — «Eger heqqaniylarning qutquzulushi tes bolsa, Ixlassizlar hem gunahkarlarning aqiwiti qandaq bolar?»..

¹⁹ Shuning üçün, Xudaning iradisi bilen azab-oqubet chekkenler yaxshi emellerni dawam qilip, jénini wediside turidighan Yaratquchigha amanet qilip tapshursun..

Aqsaqallar we yashlarga qilinghan nesihet

5¹ Emdi men aranglardiki aqsaqallardin (Mesihning azab-oqubetlirining guwahchisi, namayan qilinidighan shan-sherepke nésip bolghuchi we silerge oxshash bir aqsaqal süpitide) shuni ötünimenki, ² — Xudaning silerning aranglardiki padisini obdan béqinglar; ulargha yétekchilik xizmitide bolup, uni mejburen emes, belki ixtiyaren zimminglarga élinglar; pul-dunya üçün emes, belki xushalliq bilen qilinglar. ³ Xudaning padisigha ghojining öz teelluqatlrigha bolghinidek bolmay, belki ulargha ülgé bolunglar. ⁴ Shundaq qilsanglar, Bash Padichi ashkare

4:14 «Siler Mesihning nami tüpeylidin haqaretke uchrisanglar, bextlik bolisiler! Chünki shan-sherepning Rohi, yeni Xudaning Rohi wujudunglarga chüshken bolidu» — «Yesh.» 11:2ni körüng. Bezi kona köchürimliride «Ular teripidin uninggha kupurluq qilinidu, lékin silerning teripinglardin ulughlinidu» dep qoshulidu.

4:14 Mat. 5:10; 1Pét. 2:20; 3:14.

4:16 «Biraq chekken azab-oqubiti «Mesihiy» dep atalghanliqi sewebidin bolsa, u buningdin nomus qilmisun; eksiche, mushu nam bilen atalghanliqi üçün Xudagha medhiye oqusun» — «Mesihiy» grék tilida «Xristiyan». «Mesih» grék tilida «Xristos» dep ipadiliniidu.

4:17 «Chünki soraqning bashlinidighan waqti-saiti keldi; soraq aldi bilen Xudaning öyidikiliridin bashlinidu» — shübhisizki, rosul Pétrus yuqirida tilgha alghan azab-oqubetler we sinashlar Xudaning öz alisidikilerge nisbeten birxil soraqning bashlinishi yaki terbiye bolup, kemchiliklimizni ochuq qilidighan sinaqlar, dep hésablighili bolidu.

4:17 Yer. 25:29; Luqa 10:12; 23:31.

4:18 «Eger heqqaniylarning qutquzulushi tes bolsa, ixlassizlar hem gunahkarlarning aqiwiti qandaq bolar?» — Tewrat «Pend.» 11:13, LXX grékche terjimisidin élinghan. Grék tilida «Ixlassizlar hem gunahkarlar nede körünüdül!» dégen sözler bilen ipadiliniidu.

4:18 Pend. 11:31.

4:19 «... Xudaning iradisi bilen azab-oqubet chekkenler yaxshi emellerni dawam qilip, jénini wediside turidighan Yaratquchigha amanet qilip tapshursun» — «wedisida turidighan Yaratquchi» dégen ibare intayin ehmiyetlik. «Qoshumche söz»imizde uning üstide azraq toxtilimiz.

5:1 «Mesihning azab-oqubetlirining guwahchisi, namayan qilinidighan shan-sherepke nésip bolghuchi we silerge oxshash bir aqsaqal süpitide...» — «namayan qilinidighan shan-sherep» dégenlik Mesihning qaytip kélishide namayan bolidighan shan-sherep.

5:2 «Xudaning silerning aranglardiki padisini obdan béqinglar» — «Xudaning ... padisi» jamaet, elwette. «ulargha yétekchilik xizmitide bolup, uni mejburen emes, belki ixtiyaren zimminglarga élinglar» — «ulargha yétekchilik xizmitide bolup...» — bezi kona köchürimlerde «Xudagha qarap ulargha yétekchilik xizmitide bolup...» déyilidu. «pul-dunya üçün emes, belki xushalliq bilen qilinglar» — «pul-dunya üçün emes» dégenlik Pétrusning eyni sözliri: — «haramdin bolghan pul üçün emes» — Pétrusning mushu sözler bilen körsetkini: «pul ademni choqum gunahkar qilidu» dégenlik emes, chünki herbirimiz pulni ishletishimiz kérek; uning körsetkini, shübhisizki, pulning derwege ademni gunahkar qilish xetiri bardur. Pulning özi eslide gunahning dunyada peyda bolghanliqidin peyda bolghan; gunah bolmisa pul bolalmaytti; shu tereptinmu «haramdin bolghan».

5:2 Ros. 20:28; 1Tim. 3:3; Tit. 1:7.

5:3 «Xudaning padisigha ghojining öz teelluqatlrigha bolghinidek bolmay, belki ulargha ülgé bolunglar» — yaki «özige amanet qilinghanlarga (jamaettikilerge, démek) özi beg özi xan boluwalmay, belki ulargha ülgé bolunglar».

5:3 2Kor. 1:24; Fil. 3:17; 1Tim. 4:12; Tit. 2:7.

bolghanda, menggü tozumas shan-sherep tajigha érishisiler....

⁵ Ey yashlar, chonglarga boysununglar. Shuningdek, hemminglar bir-biringlarga nisbeten kichik péilliqliqni üstünglarga oriwélinglar. Chünki: «Xuda tekebburlarga qarshidur, lékin mömin-kemterlerge shepquet qilidu»... ⁶ Özünglarni Xudaning qudretlik qoli astida töwen tutunglar. Shundaq qilsanglar, waqti-saiti kelgende Xuda silerni yuqiri kötüridu; ⁷ Barliq ghem-qayghuliringlarni Uning üstige tashlap qoyunglar. Chünki U silerning ghéminglarni qilidu..

⁸ Özünglarni hoshiyar we segek tutunglar. Chünki düshmininglar bolghan Iblis xuddi hörkirewatqan shirdek, yutqudek birsini izdep qatrap yürmekte; ⁹ siler étiqadینگlarda ching turup uninggha qarshi turunglar. Chünki bilisilerki, pütün dunyadiki qérindashliringlarmu oxshash azab-oqubetlerning tügishigüche chidawatidu... ¹⁰ Emma silerni Mesih Eysa arqiliq Özining menggülik shan-sheripige chaqirghan, pütkül méhir-shepquetning Igisi bolghan Xuda azraqqine waqit azab-oqubet chekkininglardin kéyin, Özi silerni eslige keltürüp, des turghuzup, mustehkem we ulgha békitilgendek tewrenmes qilidu... ¹¹ Uninggha barliq shan-sherep we küch-qudret ebedil'ebed mensup bolghay, amin!.

5:4 «Bash Padichi qaytip ashkare bolghanda» — Reb Eysa qaytip kelgende. «menggü tozumas shan-sherep tajigha érishisiler» — grék «Olimpik» musabiqiside ghaliblarga gül-giyahtin örülgen taj in'am qilinatti. Bu bir kün ichidila tozup kétidighan taj, elwette.

5:4 Yesh. 40:11; Ez. 34:23; Yuh. 10:11; 1Kor. 9:25; Ibr. 13:20; 2Tim. 4:8; Yaq. 1:12; 1Pét. 1:4; 2:25.

5:5 «Ey yashlar, chonglarga boysununglar. Shuningdek, hemminglar bir-biringlarga nisbeten kichik péilliqliqni üstünglarga oriwélinglar» — «chonglar» dégenning bashqa birxil terjimisi «aqsqaallar». Lékin mushu yerde «chonglar» yaki «yashanghanlar»gha toghra kélidu. «Xuda tekebburlarga qarshidur, lékin mömin-kemterlerge shepquet qilidu» — «Pend.» 3:34; «Yaq.» 4:6nimu körtüng.

5:5 Pend. 3:34; Rim. 12:10; Fil. 2:3; Yaq. 4:6.

5:6 «Özünglarni Xudaning qudretlik qoli astida töwen tutunglar. Shundaq qilsanglar, waqti-saiti kelgende Xuda silerni yuqiri kötüridu» — buning toluq menisi belkim «Xudaning qudretlik qoli üstünglarga terbiye bérish üçün chüshken bolsa, uning astida töwen turunglar, özünglarni uning astida töwen tutunglar».

5:6 Ayup 22:29; Pend. 29:23; Mat. 23:12; Luqa 14:11; Yaq. 4:10.

5:7 Zeb. 55:22; Mat. 6:25; Luqa 12:22; 1Kor. 9:9; Fil. 4:6; Ibr. 13:5; 1Tim. 6:8.

5:8 Ayup 1:7; Luqa 22:31; 1Tés. 5:6; 1Pét. 1:13; 4:7.

5:9 «Chünki bilisilerki, pütün dunyadiki qérindashliringlarmu oxshash azab-oqubetlerning tügishigüche chidawatidu» — «pütün dunyadiki qérindashlar» dégenlik belkim (1) Yehudiye-Galiliyede turuwatqan, öz yurtdashliri teripidin ziyankeshlikke uchrawatqan Yehudiy qérindashlarni; (2) «yat ellik qérindashlar» — yat ellik butperesler arisida turuwatqan, ular teripidin ziyankeshlikke uchrawatqan Yehudiy emes qérindashlarni, yaki; (3) her ikkisini körsitidu.

— «... tügishigüche chidawatidu» dégen söz bu azab-oqubetlerning; (1) Xudaning meqsatlerige, shundaqla Öz muqeddes bendilirige zörür ikenlikini we; (2) cheklik ikenlikini körsitidu.

5:9 Ef. 4:27; Yaq. 4:7.

5:10 «Xuda... Özi silerni eslige keltürüp...» — eslige keltürüp» yaki «qorallandurup» yaki «kamil qilip...». «silerni ... ulgha békitilgendek tewrenmes qilish» — grék tilida bir péil bilenla ipadiliniidu.

5:10 Ibr. 10:37; 1Pét. 1:6.

5:11 «Uninggha barliq shan-sherep we küch-qudret ebedil'ebed mensup bolghay, amin!» — bezi kona köchürmilerde peqet «Uninggha barliq küch-qudret ebedil'ebed mensup bolghay, amin!» déyilidu.

Axirqi salam

¹² Men bu qisqighina xetni yézip, özüm sadiq qérindishim dep bilidighan Silwanusning wasitisi bilen silerge yollidim. Ushbu xetni yézishimning meqsiti, silerge jékilesh we silerni righbetlendürish, shundaqla Xudaning heqiqiy méhir-shepquining ene shundaq ikenlikige guwahliq bérishdin ibarettur. Bu méhir-shepquette ching turunglar..

¹³ Siler bilen bille tallanghan Babilda turuwatqan jamaet we oghlum Markustin silerge salam..

¹⁴ Bir-biringlar bilen méhribanlarche söyüshüp salamlashinglar.

Silerge, yeni Mesihde bolghan hemminglarcha amanliq-xatirjemlik yar bolghay!.

5:12 «Men bu qisqighina xetni yézip, özüm sadiq qérindishim dep bilidighan Silwanusning wasitisi bilen silerge yollidim» — mushu Silwanus belkim eslide rosul Pawlusning hemrahi we xizmetdishi bolghan Silwanus idi (mesilen «Ros.» 16-17-bablarni körüng) «Silwanusning wasitisi bilen» — yeni mumkinchilik barki, ushbu xetni yézishqa Silwanus rosul Pétrusqa katip bolghanidi. «Ushbu xetni yézishimning meqsiti, silerge jékilesh we silerni righbetlendürish...» — «jékilesh» we «righbetlendürish» grék tilida bir péil bilenla ipadiliniidu.

5:13 «Siler bilen bille tallanghan Babilda turuwatqan jamaet» — bezi tarixshunaslar «Babil» dégenlikni heqiqiy (Efrat deryasi boyidiki) Babilon (Babil) shehirini körsitidu, dep qaraydu. Yene beziler «Babil»ni «Rim shehirining étiqadchilar arisidiki mexpiy nami» dep qaraydu — shu waqittiki étiqadchilar Rim shehirini mexpiy halda Babil (chirikliship ketken «bu dunya»ning simwoli) dep atighan bolushi mumkin. Rosul Pétrusning Babil shehiride bolghanliqi toghrisida tarixta melumat yoq we uning Rim shehiride turghanliqi toghruluq ispat bar.

—«jamaet» — eslidiki grékche tékistte — «turuwatqan qiz». Bu ibare Rimdiki jamaetni körsitishi mumkin. «oghlum Markustin silerge salam» — «oghlum Markus» rosul Pétrusning rohiy jehettiki oggli. Emeliyette Markus Pétrusningki jiyen ukisi bolushi mumkin idi.

5:14 Rim. 16:16; 1Kor. 16:20; 2Kor. 13:12; 1Tés. 5:26.

Qoshumche söz

Jamaet uchraydigan ziyankeshlikler — Xudaning ularda bolghan meqsetliri

Injil, Luqa yazghan «Rosullarning paaliyetliri» dégen qisimdin köreleymizki, jamaetler miladiye birinchi esirning awwalqi yérimida uchrichan ziyankeshler ayrim-ayrim üç tereptin kelgen. Birinchisi bolsa Yehudiylarning sinagogliridin bolghan. Bu ziyankeshlikler ularning: «yéngi ehde»ni Xuda eslide **biz Yehudiylargha** wede qilghan, emdi mushu «Yehudiy emes Mesihiyler» némige asasen «yéngi ehdidin behrimen bolimiz», déyishke pétinidu?! Ular hetta biz ishenmeydighan héliqi Eysa Mesihnimu bizning Qutquzghuchimiz deydu, téxi?!» dégendek körelmesliktin chiqqan. Ikkinchi xil ziyankeshlik nurghun ademlerning öz sepliridin Mesih terepke chiqqanliqini körgen her túrlük butperes mezheplerdin bolghan (mesilen, «Ros.» 19:21-41). Üchinchi xil ziyankeshlik Rim impériyesi hökümiti terpidin bolghan. Awwal Yehudiy xelqi túrlük töhmetler bilen étiqadchilargha ziyankeshlik qozghighanidi; kéyin Rim impératorliri (Qeyserler) Nérodin tartip özlirini «İlah» dep chaqirishqa bashlighanda, Rim puqralirining hemmisi «Qeyser Rebdur» dep étirap qilishqa mejburlanghan. Shundaq qilishni ret qilghan étiqadchilar herxil éghir jazalarni tartatti.

«Rosullarning paaliyetliri»din bundaq ziyankeshlikning tolimu zorawanliq ikenliki körünidu. Lékin Pétrus bu xette ziyankeshlikning yene bir amili töhmet ikenlikinimu bizge körsitidu (mesilen, 2:21).

Rebbimiz we Uning barliq rosullirimu bizge shuni uqturiduki, bundaq ziyankeshlik étiqadchilarning ixlasmen hayatining normal bir qismi bolidu: —

«Mubarek, Men üçün bashqilarning haqaret, ziyankeshlik we hertürlük töhmitige uchrisinglar; shad-xuram bolup yayranglar! Chünki ershlerde katta in'am siler üçün saqlanmaqta; chünki silerdin ilgiriki peyghemberlergimu ular mushundaq ziyankeshliklerni qilghan» («Mat.» 5:11-12)

«Derweqe, Mesih Eysada ixlasmen hayat kechürüşke irade tikligenlarning hemmisi ziyankeshlikke uchraydu» («2Tim.» 3:12).

Xuda derweqe bizge shundaq azab-oqubetlerni tartishimizgha yol qoyghinining barliq seweblerini ayan qilghini yoq; lékin Pétrus bu xette bizge bir jümle ichide üç sewebni uqturup béridu: —

«Altun haman yoqilip kétidighan nerse bolsimu, sapliqi ot bilen sinilidu. Shuninggha oxshash altundin tolimu qimmetlik bolghan étiqadlinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilen u Eysa Mesih qayta ashkarilanghan waqtida medhiye, shan-sherep we izzet-hörmet keltüridu» (1:7).

Démek: —

(1) Öz étiqadimizning heqiqiy ikenlikini özimiz ispatlap bilishimiz üçün;

(2) Bizning étiqadimizning tawlinishi üçün; sinaqlar arqiliq öz küchimizge emes, belki Xudaning Özige heqiqeten tayinishni öginishimiz üçün;

(3) Mesih qaytip kelgen künide téximu shan-sherepke érishishi üçün; chünki shu künide roshen körüniduki, bizni Özige tayinip Özige sadıq qılıp saqlishi Uning méhir-shepqiti we küch-qudrıti bilen ikenlikı hemmige ayan bolıdu.

Kishini qiziqturidighan birnechche ayet toghrisida

Biz mushu yerde peqet kishini qiziqturidighan yaki chüshinishke tes bolghan birnechche ayetler üstide toxtalmaqchimiz: —

2:16-17

«Siler erkin-azad bolghininglar bilen, bu erkinlikinglarnı yamanlıq qılıshning bahanisi qiliwalmanglar, belki Xudaning qulı süpitide bolup, barlıq insanlarnı hörmetlenglar, étiqadchi qérindashliringlargha méhir-muhabbet körsitinglar, Xudadin qorqunglar, padishahni hörmetlenglar».

Bizde héch guman yoqki, Pétrusning mushu sözlirige qarighanda, özi xéli burun Mesih Eysadin ulugh bir sawaq alghanlıqini eslewatidu: —

«Andin ular Keper-Nahum shehirige kelginide, ibadetxana béjini yighquchilar Pétrusning yénigha kélip:—

Ustazinglar ibadetxana «ikki draqma» béjini tölemdu? — dep soridi («Mis.» 30:13-16ni körüng).

— Töleydu, — dédi Pétrus.

Lékin u öyge kirgende, téxi bir néme délestila Eysa uningdin:—

Simon, séningche bu dunyadiki padishahlar kimlerdin baj alidu? Öz perzentliridinmu, yaki yatlaridinmu, — dep soridi.

Pétrus uninggha:

— Yatlardin, — déwidi, Eysa uninggha:

— Undaqta, perzentler bajdin xaliy bolıdu. Biraq baj yighquchilargha putlikashang bolmaslıqımız üçün, déngizgha bérıp qarmaqni tashla. Tutqan birinchi béliqni élip, aghzini achsang, töt draqmiliq bir tengge pulchiqıdu. Uni élip Men we sen ikkimizning béji üçün ulargha ber, — dédi» («Mat.» 24:17-27).

Xudaning xelqi «Ulugh Padishahning oghulliri»ning süpitide bolup heqiqeten erkindur; Xudadin bashqa héchkimning bizge buni qil, uni qil deydiqan hoquqi yoq. Biraq bu erkinlik xalighanche öz bilginimizni qiliwérishimiz üçün emes; Xudaning bizni insan baliliridin qorqush asaretliridin we quruq diniy paaliyetlerdin azad qilghanlıqi Uning xizmitide xushallıq we xatirjemlik bilen «Uning qulliri» süpitide yashishimiz üçün ikenlikini eslishimizge toghra kélidu. Shuning üçün Uni tonumighan we shundaqla bu ishlarnı chüshenmigen ademler (démeq, ademlerning köpinchisi!) arisida turuwatqinimizda, ularning bilmigenlikige kengchilik qilishimiz lazım we shuningdek biz durus yashawatqanlıqımız bilen ularni Igemizning kim ikenlikini köreleydiqan qilishqa intilishimiz lazım. Bu ish ularning étiqadqa kélishige herqandaq putlikashang yaki tosalghuning bolmaslıqi üçün küchimizning bariche intilishimizni öz ichige alidu, elwette (yuqiridiki misalda, Rebbimiz «ibadetxana béji»ni tölishi bilen Özi shundaq qilghan). Bizmu shundaq qilghan bolsaq, tézla ularning qulaqlirini xush xewerni tingshashqa ochuq qilalayttuq.

«Pétras «1» »

Xuda jemiyyet ichide kimge mensep-hoquqni békitishke muwapiq körgen bolsa, biz ulargha boysunimiz. Buni, qorqushtin emes, belki Xuda bizge shundaq emr qilghanliq tüpeylidin ada qilimiz. Shunga Pétras «**Barliq insanlarni hörmetlenglar**» we «**Padishahni hörmetlenglar**» dégen ikki emrning otturisida «**Xudadin qorqunglar**» dep alahide jékileydu. Shunga mubada insaniy hökümetler herqaysi ishta melum bir nuqtidimu Xudaning éniq emr-permanlirigha muxalip birer yarliqni chüshürgen bolsa, burchimiz Pétrasning munu sözidek bolush kérek — «**Insangha emes, Xudagha itaet qilishimiz kérekl**» «Ros.» 5:29).

3:18-22: Nuhning kémisi, Eysaning ölüp tirilishi, chömüldürüş toghruluq

Bu ayetler bizni köp intayin qimmetlik heqiqetler bilen teminleydu, biraq yenila chüshinishish tes yerlirimu bar. Bu ayetlerge bir-birlep köngül böleyli: —

(18)

«**Chünkü Mesih bizni Xuda bilen yarashturush üçün, yeni Heqqaniy Bolghuchi heqqaniy emeslerni dep, birla qétimliq azab-oqubet chekti; gerche U ten jehette öltürülgen bolsimu, lékin rohta janlanduruldi**».

«**Rohta janlanduruldi**» dégen ibare uning ölümün tirilishini körsetmeydu, chünkü U «**ten jehette öltürülgen**» bilen sélishturush yolida éytilidu. Eger Pétras Mesihning ölümün tirilishini körsetmekchi bolghan bolsa, grék tilida bashqa bir ibare bilen ipadilineti. Ushbu ibare bolsa rohiy hayatning ösüshi yaki éship tashqanliqini bildüridu — Uyghur tilida bu uqum «janlinish»qa bap kélidu.

(19)

«**Shuning bilen U solap qoyulghan rohlarning yénigha mushu rohiy hayatliq bilen béríp, qilghan emelini ulargha jakarlidi**».

Izhatlighinimizdek, eyni tékistte Mesihning némini jakarlighanliq éytilmaydu. Rosul Pétrasning bundaq ipadilishi «jakarlanghan xewer»ning néme ikenliki xetni oquchanlarning hemmisige bilinerlik, déyishke hajiti yoq dégenge oxshaydu; choqum Rebning hazirla tartqan azabliri we ölümü bilen munasiwiti bar: shunga biz oqumenlirimiz üçün «**qilghan emeli**» dégen sözler teminlep qoshtuq.

Grék tilidiki «**uningda**» dégen sözni «**rohiy hayatliq bilen**» dep terjime qilduq — démek, buni «rohiy dunyada», yaki belkim «özining rohi bilen» dep chüshinimiz. Bezi sherhchiler bu ibare, Mesihning rohi Nuh peyghember arqiliq shu dewrdiki rezil ademlerge sözligenlikini teswirleydu, dep qaraydu. Lékin köz-qarishimiz boyiche bu ishni yuqirida tilgha élinghan Rebbimizning ölüp-tirilishi bilen biwasite munasiwiti yoq, dep oylaymiz. Némishqa muellipning gepliri Eysaning ölümün biraqla ikki ming yil iliriki bir dewrke halqip kétidu? Pétras: «**U béríp ... jakarlidi...**» deydu. Shübhisizki, bu söz uning ölüşü we tirilishi ariliqidiki waqitta néme qilghanliqigha munasiwetliktur.

Emdi bu «**solap qoyulghan rohlar**» zadi kim? U ulargha némini «jakarlidi» (némini jakarlidi ochuq éytilmaydu)? Bu soallar bizni 20-ayetke apiridu: —

«Pétrus «1» »

(20)

«Solap qoyulgan bu rohlar burunqi zamanda, yeni Nuh peyghemberning künliride, kéme yasiliwatqan mezgilde Xuda sewrchanliq bilen kishilerning towa qilishini kütkinide, Uninggha itaetsizlik qildi. Peqet shu kémige kirgen birqanchisi, yeni jemiý sekkiz jan su arqiliq qutquzuldi».

Beziler bu rohlar Nuh peyghemberning dewride, qiz-ayallar bilen jinsiy munasiwetni xalap jennettin waz kechken, asiqliq qilghan perishtilerni körsitidu, dep oylaydu («Yar.» 6:1-6). Lékin bundaq chüshenche «kéme yasiliwatqan mezgilde Xuda sewrchanliq bilen kishilerning towa qilishini kütkinide» dégen ibarige anche maslashmaydu — chünki bu perishtiler asiqliq qilghandin kéyin ulargha qaytish yoli (towa qilish yoli) qalmighanidi. Shunga pikrimiz (jezmen shundaq, démeymiz) shuki, bu ibare shu künlerdiki topanda qaza tapqan kishilerning rohlirini körsitidu. Undaqta, Mesih ulargha qandaq xewer yetküzgen? Uning muhim mezmuni, shübhisizki, Özining Xudaning heqqaniy teleplirini qanaetlendürüp, gunahlarıning kechürümining bedilini tölep, jazasini öz üstige alghanliqi, shundaqla gunah we ölüm üstidin ghelibige érishkenlikini öz ichige alghanidi.

Bu xewer toghruluq ikki imkaniyet bardur: —

(1) Uning xewiri Xudaning özlirige chüshürgen topan jazasining heqliqini körsetti. Xuda ularning béshigha chüshürgen mushu topan jazasi tolimu adil, elwette. Shübhisizki, ulardin kéyinki dewrdikiler ularning béshigha chüshken jazadin, Xudaning gunahqa qaritidighan ghezipining qandaq ikenliki hemde Uning kishilerni (Nuh peyghemberdek) étiqad arqiliq qutquzidighanliqini chüshinip, ibret alghan bolsa kérek. Shuning bilen mushu kéyinki dewrler, yeni Ibrahimlarıning dewri we Musa peyghemberning dewrdikiler körgen nur ularning körginidin roshenrek boldi, dégili bolidu. Shunga topanda gherq bolghan mushu ademlerning rohlirigha Xudaning jazalirining adalitini toluq ispatlash üçün shundaq qilishqa toghra kéletti. Mesihning jakarlighini mushu toghruluq idi.

(2) Yene bir imkaniyet barki, xewer mushu kishilerning rohlirigha birxil towa qilish pursitini teminlep bergen.

Meyli qaysi imkaniyet toghra bolsun, shu dewrdikiler némishqa shundaq xewerni alahide anglash pursitige ige bolghan? Kim bilidu, biz jawab tépish üçün Mesih qaytip kelgüche kütishimiz kérektu?

(21)

«Mana bu «sugha chö müldürüş»ning béshariti bolghan. Emdi chö müldürüş — bedenning kirdin tazilinishi emes, belki ademning pak wijdan bilen Eysa Mesihning tirildürülüşü arqiliq Xudadin tiligen telipi — bizni hazir qutquzuwatidu».

Pétrus mushu yerde nechche muhim ishlarni roshen bayan qilidu: —

(1) Nuh yasighan kéme étiqadchılarning Mesihde qutquzulushigha simwol, shundaqla bésharet bolidu.

«Pétrus «1» »

(2) «Sugha chömlüdürlüş»ning özi mushu ishqa simwol yaki sûret bolidu; Nuh we ailisidikilerning kémige kirip ölüm kelkünlirige chömlüdürlüş andin «yéngi dunya»gha chiqqinidek, étiqadchilar Mesihde ölüm süyige chömlüdürlüş yéngi bir hayatqa chiqidu.

Pétrus mushu sekkiz jan **«su arqiliq qutquzuldi»** deydu. Buningdin körimizki, Pétrusning tekitligini «ölümdin qutquzulghan» emes, belki «rezil bir dunyadin azad qilinghan» dégenliktur.

(3) Pétrus **«sugha chömlüdürlüş... bizni hazir qutquzuwatidu»**, dep yazidu. Mushu yerde u oqurmenlirining xurapiy chüshinip qalmasliqining aldini élishi üçün roshen halda «ademni qutquzidighan ish... (chömlüdürlüşte) **«bedenning kirdin tazilinishi emes...»**» dep uqturidu. Démek, ademni qutquzidighan ish sugha chömlüdürlüşteki sirtqi yuyunush yaki murasim shekli emes, belki étiqadchining qelbide Xuda bilen ötküzidighan sodisidin ibaret, dégeni tekitleydu. Némishqa «soda» deymiz? Biz erzimes gunahkar hayatimizni towa bilen Xudagha tapshurup bibaha menggülük hayatqa tégishimiz. Kim bundaq «soda»ni xalimisun? Pétrus mushu ayette grék tilidiki «épérotoma» («telep») dégen sözni ishlitidu. Adette mushu söz sot mehkimisinde ishli tilidighan söz bolup, öz heqqini izdeyidighan ademning sotchigha bolghan telipini bildüridu. Bu sözni yene «jawab, inkas» dep terjime qilishqa bolidu. Emma Pétrusning «orma héyti»da éytqan sözlirige qarisaq mushu ayette «telep» dep terjime qilishqa toghra kélidu. Shu küni Pétrus nurghun Yehudiy yurtdashlirigha söz qilip ulargha, Reb Eysaning ölümige siler mes'ul bolghansiler dep jakarlighanidi. Ular intayin qorqup we azablinip uningdin: **«Emdi, qérindashlar, zadi néme qilishimiz kérek?»** dep soraydu. Pétrus ulargha mundaq jawab béridu: —

«Towa qilinglar, herbiringlar Eysa Mesihning namida gunahliringlarning kechürüm qilinishi üçün chömlüdürlüşni qobul qilinglar, we shundaq qilsanglar Xudaning iltipati bolghan Muqeddes Roh silerge ata qilinidu. Chünki bu wede silerge we silerning baliliringlarga, yiraqta turuwatqanlarning hemmisige, yeni Perwerdigar Xudayimiz Özige chaqirghanlarning hemmisige ata qilinidu» («Ros.» 2:38-39).

Démek, ikki shert (towa qilinglar, Eysa Mesihning namida chömlüdürlüşlar) ada qilinghan bolsa, ikki netije (gunahlarning kechürüm qilinishi, Muqeddes Rohning iltipat qilinishi) bar bolidu. Shunga biz «sugha chömlüdürlüş»ni eslide Xuda insanlar üçün ularning Özidin Muqeddes Roh arqiliq yéngi hayatni tileshe yoli qilghan, dep ishinimiz. Bashqiche éytqanda, «sugha chömlüdürlüş» **«pak wijdanning ... Xudadin tiligen telipi»** bolidu. Bundaq telep birsining «Derdmen bir gunahkarmen, xalas, shundaqla Sen Xudaning Öz söz-kalaminggha yüz pirsent taynishtin bashqa héchqandaq telep qilghudek asasim yoq, yaki hoququm yoqtur» dégendek duasi bolidu. Birsinin özining gunahkar ikenlikini tonup yétishi bundaq telepning birdinbir küchlük asasi bolidu. Bundaq kishi «bilidighan gunahlirim boyiche towa qildim, séning emrimgge itaet qilip, Eysa Mesih méning Rebbim we Qutquzghuchum dégen étiqadimni ipadilep sugha chömlüdürlüdüim; emdi shertliringni ada qildim, manga wede qilghan yéngi hayatni ata qilghaysen!» deyidighan bolidu. Mana bu Pétrus éytqan, Xuda békitken «telep»; shu tereptin éytqanda, **«sugha chömlüdürlüş ademni qutquzidu»**.

Bundaq déginimiz, adem sugha chömlüdürlüşni téxi qobul qilmighan bolsa, Xuda uninggha Muqeddes Rohini hergiz bermeydu, déginimiz emes. Mesilen, Korniliy we pütün ailisidikiler sugha chömlüdürlüshmigen halda Muqeddes Roh ulargha ata qilinghan («Ros.» 10-bab). Xuda shundaq muwapiq körse herdaim Özi qoyghan shertlerdin sirt ish körüşke erkin

«Pétrus «1» »

bolidu. Lékin birsi Rebning «sugha chömlüdürlünglar» dégen emrini chüshinip turup, itaet qilishni ret qilghan bolsa, Muqeddes Rohni qobul qilghuchi bolalmaydu, dep qaraymiz.

(22)

«(Mesih tirilip ershke chiqip, perishtiler, barliq rohiy hoquqdarlar we küchlükler uningha bosunduruldu we u Xudaning ong yénida turmaqta)»

Bu ayetni 21-ayet bilen birleshtürüp oylisaq, körümüzki, insaniyetke Xudaning Rohini, shundaqla yéngi hayatni Ata Qilghuchi bolsa, ershke kötürülgen Eysa Mesihning Özidur («Yuh.» 15:26, 16:13-15, «Luqa» 24:49, «Ros.» 2:32-33ni körüng).

4:6

«Shunga del shu sewebtin, ölgenler ette yashawatqan insanlar soraq qilinidighandek soraq qilinip, Xudagha nisbeten rohta yashisun dep, ularghimu xush xewer yetküzülen».

Bu ayetke sherh bérish köp alimlarning béshini qaymaqturup qoyghan.

Birinchidin, Pétrus ayyette tilgha alghan «ölgenler» dégen kim?

Bu toghruluq az dégende besh pikir bolghan: —

(a) Bu hazirqi yaki ötkende yashighan «rohiy ölgen», yeni Xudani tonumaydighan adamlarni körsitidu. Lékin undaqla némishqa Pétrus «xush xewer ... jakarlanghan» (péil «ötkén zaman» sheklide) deydu? U mushu sözni éytqan waqitta xush xewer jismaniy terepte tirik, lékin «rohiy jehette ölgen»lergimu oxshashla jakarliniwatqan emesmidi?

(e) Ötkenki bir dewrdiki, étiqad yolida azab tartip, qurban bolghanlarni körsitidu. Bu közqarashta bolghan alimlar: «(Ular) insanlarning ölchimi bilen soraq qilinghan bolsimu,...» (démek naheq ölüm jazasigha mehkum qilinghan bolsimu...)» dep terjime qilidu. Bu alimlarning pikriche, Pétrus bu adamlarni hazir «rohta yashawatidu» dep körsitidu. Emdi (bu alimlarning pikriche) Pétrus öz oqurmenlirige, mushu ölgen qérindazlirimizdek ziyankeshlikke hazir uchrawatsaqmu, axir bérip Xuda bizning durus yolda mangghanliqimizni ispatlaydu, dep righbetlendürmekchi.

Bizningche bu xil közqarashtikilerning grék tilidiki «xina» (menisi «seweb,...», «meqset,...» «...üchün») dégen sözni chüshinishide mesile bar. Bu sözni ishlitishidin shu körüniduki, «ölgenlerge xush xewer yetküzülüş»ning meqsiti del u tilgha alghan shu «soraq qilinish»ni öz ichige alidu.

(b) «Ölgenler» Injil dewridin ilgiri yashighanlarni körsitidu; bu kishiler hazir hemmisi ölgen, elwette. Undaqla, menisi melum birsi (Mesih bolsa kérek — ölgendin kéyin tirilgüche bolghan ariliqta) tehtisarada turuwatqan bu ölgenlarning rohlirining yénigha bérıp xush xewerni yetküzgen, démekliktur.

(p) Pétrus mushu yerde grék tilida peqet «ölgenler» dep, «barliq ölgenler» démigechke, mumkinchiliki barki, uning menisi peqet «birnecheche ölgenler» yaki melum bir türküm ölgenlarni körsitishi mumkin. Alayluq, uning közde tutqini 3:20de körsitilgen «Nuh peyghemberning künliride, kéme yasiliwatqan mezgilde Xuda sewrchanliq bilen kishilerning

«Pétrus «1» »

towa qilishini kütinide, Uninggha itaetsizlik qilghan»larning rohlirimidu? Eger shundaq bolsa, némishqa xush xewer alahiten peqet shu türküm kishilergila yetküzülgen? Ular muyesser bolghan nur topandin kéyinki dewrdikiler muyesser bolghinidin az bolghanmu?

(t) Bolmisa, bu «ölgenler» xush xewer tarqitilishtin tartip yashighan, lékin uni anglash pursiti bolmay ölgenlermu? Undaq bolsa, néme üçün undaq purset Injil dewridin ilgiri yashighanlarghimu teminlenmigen?

Bu mesile toghruluq ésimizde tutushimiz kérekki, Pétrus Xudaning ziyankeshlikke uchrighan mömin bendilirini righbetlendürmekchi idi. Bu ziyankeshlikler ularning «eysh-ishretlerge bérimigenlik»i, shundaqla Mesihni jakarlashliri tüpeylidin bolghan bolup, belkim Yehudiy emesler teripidin mazaq qilishlar yaki haqaretleshlerdin we Yehudiy xelqi teripidin qozghalghan zorawanliqtin terkip tapqan bolushi mumkin. Bu ayet «Chünki» bilen bashlinidu. Pétrus (4:5)de Mesihning insanlarning hemmisini («tirikler bolsun, ölgenler bolsun») soraqqa tartidighanliqini tekitligendin kéyin, 6-ayette belkim **bu dewrdimu** hemme adamning xush xewerni anglashqa mohtajliqini tekitlimekchi bolghan bolushi mumkin.

Bu ayet toghruluq yene bir soal bar: — «**Ette yashawatqan insanlar soraq qilinidighandek soraq qilinip**», «**Xudagha nisbeten rohta yashisun**» dégen ikki söz némini körsitidu?». Héch bolmighanda birinchi sözning menisi: «Ular («ölgenler») tende hazir yashawatqan kishiler soraq qilinidighan ölchemde soraq qilinidu» — démek, ular Xudaning nijat kalamini qobul qilghan yaki qobul qilmighinigha qarap soraqqa tartilidu. Eger mushu ayette «et» eyni menide, yeni insanning ténini körsetse, undaqta «rohta yashash» belkim xush xewerni qobul qilghan mushu ölgenlarning rohliri «rohiy» hayatqa ige bolidu, lékin jismaniy tereptin tende tirilishqa muyesser bolmaydu.

Étirap qilimizki, hazirghiche biz yuqiriqi besh chüshenche (hetta bashqa biri)din qaysisining heqiqet ikenliki toghruluq téxi muqim pikirge kéleliginimiz yoq. Biraq ayettiki sözlarning addiy menisige qarap, Pétrusni xush xewerning alliqachan jismaniy ölgenlarning rohlirigha yetküzülüshi toghruluq sözlewatidu, deymiz. Xudaning nurini kütimiz!

4:19

«**Shuning üçün, Xudaning iradisi bilen azab-oqubet chekkenler yaxshi emellerni dawam qilip, jénini wediside turidighan Yaratquchigha amanet qilip taphsursun**»

Emdi Pétrusning «**wediside turidighan Yaratquchi**» dégen sözi némini körsitidu? Yaratquchimiz némige yaki kimge nisbeten «wediside turidighan», «ishenchlik» yaki «sadiq» bolidu?

Ishinimizki, bu alahide ibare Xudaning barliq nersilerni, bolupmu insanning özini chongqur meqset bilen yaratqanliqini körstidu. Gerche gunahning dehshetlik tesiri kainatqa kiriwalghan bolsimu, bu meqset héchqachan, héchqandaq özgergini yaki eslidiki yönülüshdin burulup ketkini yoqtur. Xuda Öz yaratqinidin hergiz yiraq turup perwayim pelek démeydu; eksiche, gerche kainat gunahliq haletke yiqilghan bolsimu, méhir-muhebbitidin uning mohtajliqigha qarap, kéreklikini teminlewéridu.

Tewratning «Yaritilish» qismida, Xudaning alemni yaritishidiki omumiy ishlar teswirlengende, qiziq ish shuki, ibraniy tilida peqet «Xuda» («Elohim») dégen isimla tépildu. Biraq insanning yaritilishi bilen munasiwetlik tepsilatleri teswirlengende, Xudaning alahide ismi «Yahweh» birinchi qétim peyda bolidu. Uyghur tilida bu isimni adette «Perwerdigar» (Perwish qilghuchi, Perwishchi) dep terjime qilip kelduq. «Mis.» 3:15tin biz Xudaning bu ismining: — «**Men Özümdürmen**» «Ben bar Bolghuchidurmen» dégen menide ikenlikini chüshinimiz. Bu isim, shübhisizki, Xudaning özgermes tebiitini ipadileydu. «Mis.» 3:15te Xuda Musa peyghemberge töt yüz yil burun Ibrahim, andin Ishaq we Yaqup bilen tüzgen ehdisi toghruluq sözleydu. Insan bolsa bir hepte ötmeyla öz wedisini untup kétishi mumkin, lékin Xudaning wediliri töt yüz yildin kéyinmu oxshashla inawetliktur; U héchqachan untumighan.

Insanni yaratqanda Xuda: — «**Öz obraz-süritimizde, Bizge oxshash qilip insanni yaritayli!**» dégen nishanni békitken. Insan gunah bilen yiqilghanda shu ulugh nishani yoqqa chiqqanmu? Chünki insan Xudagha héch oxshimighanidi — méhrimanliq, mulayimliq, muhebbetlik, séxiy, diyanetlik, semimiy yaki wapadar bolup chiqmighanidi. Insanda bu peziletlerning del eksi körüngen. Lékin Xuda qandaq bedel tölishidin qet'iynezer herdaim Öz söz-kalamigha mutleq sadıq bolup («wediside turup») emel qilmay qalmaydu. Shuning bilen gerche bedili Öz Oghli Mesihning hayati bolghan bolsimu, U Mesihning qurbanliqi arqiliq insanlarning Özige qaytish yolini menggüge achqan.

«**Barlıq ishlar Xudadındur; U bizni Mesih arqiliq Özige inaqlashturdi, shundaqla bizge inaqlashturush xizmitini tapshurdi: — démek, Xuda Mesihde ademlerning itaetsizliklerini ularning eyibi bilen hésablashmay, alemni Özige inaqlashturdi; shuningdek bizge inaqlashturush xewirini amanet qilip tapshurdi**» («2Kor.» 5:18-19). Mana «**ishenchlik** (wediside turghan) **Yaratquchi**» dégenning heqiqiy menisi! Uninggha barlıq hemd-mubarekler bolghay!